

BIULETYN
ARCHIWUM
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Nr 28

WARSZAWA 1985

BIULETYN
ARCHIWUM
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Nr 28

WARSZAWA 1985

Przygotowuje zespół pracowników Archiwum PAN:
Stanisław Cahnkowski (sekretarz Redakcji), Zygmunt Kolankowski (Redaktor), Kazimierz Krzos
Adres Redakcji: Archiwum PAN, 00-330 Warszawa, Nowy Świat 72

Hanna Dymnicka-Wołoszyńska /Warszawa/
Anna Marciniak /Poznań/

KONFERENCJA GRUPY ROBOCZEJ WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ DO OPRACOWANIA INFORMACJI RETROSPEKTYWNEJ W ARCHIWACH AKADEMII NAUK KRAJÓW SOCJALISTYCZNYCH / BRATYSŁAWA 10-14 GRUDNIA 1984 R./.

I. Powstanie i cele grupy roboczej d/s informacji retrospektywnej

W miarę rozwoju współpracy między archiwami akademii nauk krajów socjalistycznych pojawiła się konieczność powołania grup roboczych, dla opracowania zagadnień szczegółowych, wymagających spotkań częstszych i mniej oficjalnych niż obrady plenarne^{1/}. W ten sposób powstała "grupa robocza do opracowania bibliografii retrospektywnej archiwów akademii nauk", zorganizowana i prowadzona przez Archiwum Akademii Nauk ZSRR, w której pracach uczestniczyli Z. Kolankowski i S. Chankowski i w której wymiernymi efektami stały się opublikowane już kolejne 4 tomy dwujęzycznej bibliografii^{2/}. Drugą taką grupę powołano do opracowania międzynarodowej terminologii archiwalnej; rezultatem jej pracy stanowi publikacja pt.: "Materiały do słownika terminologii archiwalnej krajów socjalistycznych"^{3/}. Kolejną grupę ustanowiono dla zagadnień kwalifikowania do przechowywania dokumentacji naukowej. Koordynatorem tej grupy jest Archiwum AN ZSRR, uczestniczą w niej głównie archiwa akademii nauk ZSRR oraz MRD, odbywając spotkania robocze w Moskwie i Berlinie. Rezultatem prac konferencji plenarnych archiwów akademii nauk

krajów socjalistycznych stało się także zorganizowanie międzynarodowej letniej szkoły archiwistów w Jachrance w roku 1981.

W toku dyskusji na konferencjach plenarnych podkreślano także konieczność ujednolicenia lub upodobnienia aparatu informacyjnego w archiwach akademii nauk, z perspektywą przejścia na metody mechanizacji.

V Konferencja Archiwów Akademii Nauk Krajów Socjalistycznych, która odbyła się w Sofii w roku 1979, ustaliła w swojej rezolucji następujący temat główny dla VI Konferencji: "Zadania archiwów akademii nauk w budowie retrospektywnego systemu informacji dla zapewnienia rozwoju społeczno-gospodarczego społeczeństwa". Rezolucja konferencji sofijskiej w punkcie 4 zaleciła powołanie kolejnej grupy roboczej, która winna zająć się problemami budowy systemu informacji retrospektywnej jak również naukowego aparatu informacyjnego w archiwach akademii nauk krajów socjalistycznych. Koordynację prac tej grupy powierzono w Sofii Centralnemu Archiwum Słowackiej Akademii Nauk, kierowanemu przez dra Józefa Kláčka^{4/}. Centralne Archiwum SAN podjęło starania o umieszczenie tego tematu w długoterminowym programie wielostronnej współpracy akademii nauk krajów socjalistycznych, co nastąpiło w maju 1980 r. na czwartym posiedzeniu wiceprezydentów akademii nauk krajów socjalistycznych, które odbyło się w Pradze i w Bratysławie.

Problematyka rozwoju informacji retrospektywnej w archiwach akademii nauk stanowiła główny przedmiot obrad VI Konferencji Archiwów Akademii Nauk Krajów Socjalistycznych w Budapeszcie w czerwcu 1983 r. Na konferencji tej przedstawiono kilka referatów dotyczących zagadnień teoretycznych, takich jak

np. organizacja informacji retrospektywnej, budowa naukowego aparatu informacyjnego, pomoce archiwalne jako źródła informacji retrospektywnej. Referat programowy wygłosił koordynator grupy, dr Józef Kláčka, przedstawiając projekt współpracy archiwów akademii nauk krajów socjalistycznych nad zagadnieniem informacji retrospektywnej i uściślając wykaz tematów proponowanych do opracowania przez poszczególne archiwa. W rezolucji konferencji budapeszteńskiej ustalono Bratysławę jako miejsce pierwszego roboczego spotkania grupy d/s informacji retrospektywnej w roku 1984^{5/}.

II. Wypracowanie formuły współpracy nad zagadnieniem informacji retrospektywnej w archiwach akademii nauk

Na uwagę zasługuje przede wszystkim sprawa definicji pojęcia informacji retrospektywnej. Według "Słownika terminologicznego informacji naukowej" /Wrocław 1979/ jest to informacja odnosząca się do minionego, określonego odcinka czasu /s. 54/. Niektóre referaty przygotowane na konferencję w Budapeszcie ujęły szerzej i sprecyzowały dokładniej to pojęcie, używając go w dwojakim znaczeniu. Najpełniejszą definicję podał B.W.Lewszyn, dyrektor Archiwum AN ZSRR w referacie pt.: "Naukowy aparat informacyjny jako środek rozwoju informacji retrospektywnej". Autor referatu stwierdził, że retrospektywna informacja archiwalna występuje zarówno w formie informacji pierwotnej - oryginałów, kopii i publikacji dokumentów, co wiąże się z zadaniem udostępniania, jak i w formie informacji wtórnej, obejmującej system informatorów archiwalnych. Nauko-

wo-informacyjna działalność archiwum obejmuje między innymi wyszukiwanie i rozpowszechnianie utrwalonej w dokumentach retrospektywnej informacji nie publikowanej, a także udostępnianie jej specjalistom.

Autorzy innych referatów ujmowali to pojęcie w obu znaczeniach, choć przeważnie w znaczeniu pierwszym. Opracowanie N.M. Mitriakowej dotyczące budowy informacji retrospektywnej w Archiwum AN ZSRR zajęło się systemem naukowych pomocy informacyjnych w swojej instytucji /forma wtórna/, uwzględniono w nim jednak również sprawę publikacji dokumentów, co ma charakter informacji pierwotnej. K. Klaus z Centralnego Archiwum AN NRD w referacie o rozwoju oddziału spuścizn z punktu widzenia informacji retrospektywnej, uznał spuścizny za nadzwyczaj ważny magazyn informacji retrospektywnych zawartych w dokumentach, które powstały jako wynik życia i działalności uczonych. Są to informacje dotyczące biografii twórców spuścizn, ich środowisk, zagadnień naukowo-organizacyjnych wiążących się z rozwojem określonych dziedzin nauki, społecznych i osobistych warunków, w których poszczególni uczeni prowadzili swoją pracę badawczą. Jakość aparatu naukowo-informacyjnego jest jednym z czynników warunkujących specyfikę informacji retrospektywnych, które oddział spuścizn może przedstawić do dyspozycji badaczom. W podobnym sensie ujął swój referat J. Schvipel z Centralnego Archiwum AN CSRS, o czym świadczy już sam tytuł: "Aparat informacyjny, pomoce archiwalne, jako narzędzie dostępności informacji retrospektywnych"^{6/}.

Według J. Kiełki problem budowy retrospektywnego systemu informacji jest zagadnieniem stosunkowo obszernym i szeroko

zamierzonym. Informacja retrospektywna jest zawarta przede wszystkim w samych dokumentach. Dlatego do budowy retrospektywnego systemu informacji należałoby także włączyć problematykę nowych nabytków /t.j. gromadzenia/ czy określania zakresu zbiorów, problematykę struktury zespołów w archiwum, rodzaju dokumentów w poszczególnych typach zespołów, jak również problematykę pierwotnych i wtórnych pomocy ewidencyjnych i informacyjnych. Po dyskusjach w Moskwie w r. 1980 oraz w Jachrance w r. 1981, koniecznym stało się zawężenie tej problematyki wyłącznie do ostatniego z wyżej wymienionych zagadnień, t.j. do pomocy archiwalnych. W Budapeszcie postulowano udzielenie przez grupę roboczą odpowiedzi na następujące trzy kręgi problemów: 1/ jak dotychczasowe środki udostępniania odpowiadają wymaganiom dzisiejszym? 2/ jakie są możliwości umococzenia aparatu informacyjnego naszych archiwów? 3/ jakie nowe typy pomocy powinny zostać sporządzone?

Do rozwiązania podobnego zadania, koordynowanego w Polsce przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych, przystąpiły również archiwa państwowe podległe zarządowi archiwalnym krajów socjalistycznych. Zdaniem koordynatora naszej grupy nie ma jednak dwutorowości ani konkurencji w tej dziedzinie. Wręcz przeciwnie - rezultaty naszej współpracy mogą być pozytywne dla archiwów państwowych. Archiwa akademii nauk jako instytucje z zespołami archiwalnymi specyficznej zawartości są nawet zobowiązane wyrazić swój punkt widzenia na niektóre zagadnienia rozwoju teorii archiwistyki jak również przyczyniać się do udoskonalania pracy archiwów. Są zresztą zakresy, w których archiwa akademii nauk w porównaniu do archiwów państwowych grają rolę niezwykle ekskluzywną, jak np. opracowując

dokumentację badań naukowych, działalności stowarzyszeń naukowych, koncentrując zespoły etwarte, czy gromadząc liczne dokumenty na niekonwencjonalnych nośnikach informacji. W zakresie pracy z tego rodzaju materiałami archiwów akademii nauk zebrali znaczne doświadczenie praktyczne, a dzięki ich współpracy międzynarodowej doszły także do pewnych uogólnień teoretycznych^{7/}.

Zadanie budowy naukowego aparatu informacyjnego dla uzyskania informacji retrospektywnej z materiałów archiwalnych, podjęte przez archiwów akademii nauk krajów socjalistycznych, zostało podziałane w projekcie J. Kłacki na 3 tematy główne, z których każdy dzieli się na kilka części /rozdziela/:

Temat I: Współczesny stan i perspektywy naukowego aparatu informacyjnego archiwów akademii.

Część 1/ Pierwy udostępniania zależnie od charakteru i wartości treściowej zespołów oraz celu ich użytkowania.

- " 2/ Związki między strukturą zespołu a naukowym aparatem informacyjnym.
- " 3/ Współczesne potrzeby w zakresie informacji retrospektywnej oraz ich oddziaływanie na naukowy aparat informacyjny archiwów akademii nauk.

Temat II: Współczesne typy pomocy archiwalnych, ich zalety i wady

Część 1/ Metodologia udostępniania zespołów archiwalnych w archiwach państwowych i jej zastosowanie w archiwach akademii.

- " 2/ Specyficzne metody udostępniania zespołów archiwal-

nych w archiwach akademii /skorowidz, rozszerzony inwentarz materiałów archiwalnych i inno/.

Część 3/ Problematyka sygnatur /sygnatura akt, skorowidz/.

- " 4/ Pomocze registraturalne i ich użytkowanie w praktyce archiwalnej.

- " 5/ Współczesne ewidencyjne, informacyjne /wyszukiwawcze/ i pozostałe pomocze archiwalne /reguły dla pracy z materiałem archiwalnym/.

Temat III: Udostępnianie zespołów za pomocą techniki elektronicznego przetwarzania danych /EPD/.

Część 1/ Wypracowanie programu.

- " 2/ Kategoryzacja materiału archiwalnego dla opracowania techniką elektronicznego przetwarzania danych.
- " 3/ Pojemność informacyjna form udostępniania techniką EPD^{8/}.

Koordinator prac omawianej grupy roboczej zwrócił się do uczestników konferencji w Budapeszcie z prośbą o deklarację, które z wymienionych tematów i zagadnień chciałyby opracować poszczególne archiwów akademii nauk. Uzyskał szereg propozycji, zabrakło jednak chętnych do zajęcia się tematem trzecim. Przeważały propozycje opracowania zagadnień tematu II, z uwzględnieniem specyfiki aparatu informacyjno-naukowego poszczególnych archiwów akademii nauk. Jedynie autor programu podjął się opracowania na konferencję w Bratysławie części drugiej tematu pierwszego, tj. związków między strukturą zespołu a naukowym aparatem informacyjnym.

III. Aparat informacyjno-naukowy archiwów akademii nauk krajów socjalistycznych zaprezentowany na konferencji w Bratysławie

Na konferencji w Bratysławie wygłoszono łącznie 7 referatów, z których 6 dotyczyło aparatu informacyjno - naukowego poszczególnych archiwów akademii nauk /ujętego całościowo bądź tylko częściowo/. Jeden referat, przygotowany przez koordynatora grupy, dra Józefa Klačkę, dyrektora Centralnego Archiwum Słowackiej Akademii Nauk, rozważał problem wzajemnych stosunków między strukturą zespołu a aparatem informacyjnym archiwum i wskazywał na rosnącą rolę katalogów oraz indeksów w tymże aparacie^{9/}.

Centralne Archiwum Słowackiej Akademii Nauk posiada 79 zespołów, z tego 44 opracowane i zinwentaryzowane. Archiwum to, podobnie jak Archiwum PAN, opracowuje inventarze archiwalne do zespołów instytucji naukowych oraz do zespołów pochodzenia prywatnego - spuścizn. Dział pierwszy tego archiwum przechowuje materiały z posiedzeń prezydium Akademii, które są opracowywane szczególnie pieczołowicie i na bieżąco. Należy jednak podkreślić przy tym niezwykle dobrą współpracę z samym sekretariatem prezydium SAN: 1 egzemplarz materiałów przekazywanych członkom prezydium pod obrady przychodzi /jeszcze przed posiedzeniami/ do Archiwum. W ten sposób można opracowywać materiały z posiedzeń prezydium Akademii w formie katalogu, na kartach formatu A5 i już po 2 latach wykonywać pełne opisy tych materiałów, zawierające numer bieżący posiedzenia, datę

dzienną, przedmiot obrad. Podobnie prawie na bieżąco opracowuje się kolekcję fotodokumentacji Akademii, w czym pomocny jest fotograf zatrudniony na etacie Archiwum oraz obsługujący prezydium. Istnieje także kolekcja filmów oraz kolekcja ok. 1000 taśm magnetofonowych, przejętych z Instytutu Folklorystyki. Archiwum gromadzi nadto i kataloguje wszystkie wydawnictwa Słowackiej Akademii Nauk /po 1 egzemplarzu/, których ukazuje się rocznie ok. 200 w formie monografii oraz 34 jako periodyki Akademii. Aparat informacyjny tego Archiwum dobrze obrazuje działalność Słowackiej Akademii Nauk^{10/}.

Aparat informacyjno-naukowy Archiwum Naukowego Bułgarskiej Akademii Nauk koncentruje się głównie na zespołach pochodzenia kancelaryjnego. Oprócz spisu zespołów i księgi nabytków opracowuje się tam bardzo szczegółowe karty zespołów pochodzenia kancelaryjnego. Kopie tych kart są przekazywane do Głównego Zarządu Archiwów, do państwowego katalogu zespołów archiwalnych. Podobnie wszystkie uzupełnienia zespołów są odnotowywane i w Archiwum Naukowym BAN, i we wspomnianym katalogu. Archiwum to przejmuje tylko opracowane materiały z poszczególnych komórek Akademii, ułożone według wykazów akt. System kancelaryjny BAN opiera się na opracowanych centralnie 120 wykazach akt /tyle komórek liczy .AN/, nad których przygotowaniem pracowało przez rok 8 osób. Symbole wykazu akt Akademii mają symbole cyfrowe przygotowane do systemu komputerowego, opracowywanego centralnie dla wszystkich urzędów Bułgarii. Taka centralizacja ułatwi również w przyszłości centralizację i komputeryzację informacji. Obecnie Archiwum Naukowe BAN przystępuje do sporządzania katalogów tematycznych oraz kartotek /np. karto-

teka pamiętników i innych materiałów, kartoteka użytkowników/, obejmujących cały zasób archiwalny^{11/}.

Archiwum Akademii Nauk ZSRR po uzyskaniu nowego budynku w roku 1984 mogło zintensyfikować zarówno gromadzenie, jak i opracowanie zasobów. Dopóki nie miało budynku, instytuty same przechowywały akta, zaś Archiwum gromadziło tylko informacje o tych materiałach, która publikowało w różnych formach /opisy, katalogi, przewodnik po Archiwum, przewodnik po systemie klasyfikacyjnym Akademii, 2 wydania klasyfikatora akt Akademii - w 1930 i w 1950 r./.. Tutaj również unifikacja klasyfikacji dokumentów w Akademii Nauk ZSRR ułatwia później ich katalogowanie w Archiwum. Samo prezydium Akademii Nauk ZSRR, przekazując swoje materiały do Archiwum, dołącza równocześnie karty tematyczne do owych materiałów /takie, jakie opracowuje Centralne Archiwum SAN/. Ułatwia to później sporządzanie indeksów. Archiwum przejmuje akta z 4 sekcji Akademii /1. nauki fizyczno-matematyczne, 2. chemiczno-biologiczne, 3. geograficzno-geologiczne, 4. nauki społeczne/ oraz 16 oddziałów Akademii. Wiele instytutów opracowało opisy swoich materiałów naukowych do użytku Archiwum Akademii /nawet np. taśm/. Archiwum nie może wprawdzie obecnie przejmować dokumentacji naukowej instytutów w postaci tzw. niekonwencjonalnych nośników informacji /ta dokumentacja pozostaje w instytutach/, ale kontroluje jej przechowywanie. Oprócz znanych nam już pomocy ewidencyjno-informacyjnych, takich jak opisy i księgi nabytków, karty zespołów, indeksy chronologiczne i tematyczne, Archiwum Akademii Nauk ZSRR główny nacisk kładzie na opracowanie katalogów tematycznych, których zestawienie umożliwi utworzenie katalogu systematyczne-

go. Prace nad tym katalogiem obejmują całość zasobu archiwum, od XVII stulecia do czasów współczesnych. Opracowuje się jednocześnie kilkanaście katalogów i kartotek tematycznych, z których powstają dwa katalogi główne: mieszany systematyczny i przedmiotowo-tematyczny oraz katalog nazwisk.

Katalog mieszany systematyczny i przedmiotowo-tematyczny łączy szereg rozdziałów i kartotek pomocniczych:

Rozdział I: Ogólna historia Akademii Nauk. Obejmuje 10 podrozdziałów odpowiadających przyjętej klasyfikacji /m.innymi sprawy administracyjno-organizacyjne, planowanie pracy naukowej i sprawozdawczość, skład osobowy, sprawy gospodarcze Akademii, budżet, działalność naukowa, materiały naukowe - muzealne, biblioteczne, archiwalne, laboratoryjne, sprawy kadrowe i popularyzacja nauki itd./.

Rozdział II: Historia zakładów /instytutów/ Akademii. Od XVII w. do 1934 r. /oddział w Leningradzie/ katalog ułożony alfabetycznie według typów zakładów. Za okres po 1934 r. schemat klasyfikacyjny odpowiada strukturze Akademii Nauk ZSRR i zawiera indeks alfabetyczny.

Rozdział III: Historia ekspedycji Akademii Nauk. Ten katalog również został podzielony rzeczowo na 5 podrozdziałów.

Rozdział IV: Historia poszczególnych dyscyplin naukowych i technicznych, podzielony na 17 podrozdziałów według gałęzi wiedzy.

Rozdział V: obejmuje poszczególne rodzaje dokumentów naukowych: map, planów, wykresów, rysunków, dzienników, sta-rodruków, negatywów, fotografii, medali itd.

Rozdział VI: Historia badań krajów zagranicznych /alfabetycznie według krajów/, zawiera informacje do ich histo-

rii, etnografii, lingwistyki i in.

Rozdział VII: Historia kompleksowego badania terytorium ZSRR. Tu schemat klasyfikacyjny buduje się zgodnie z alfabetem nazw geograficznych Rosji i ZSRR.

Rozdział VIII: Historia badania narodów ZSRR /alfabetycznie według narodów/. Zawiera informacje do historii, etnografii, języka, kultury oddzielnych grup etnicznych i narodowości.

Rozdział IX: Kartoteka uchwał i rozporządzeń centralnych władz państwowych, dotyczących Akademii Nauk ZSRR /aktualizowana/.

Rozdział X: Kartoteka uchwał i rozporządzeń zgromadzenia ogólnego oraz prezydium Akademii Nauk ZSRR /również aktualizowana/.

Rozdział XI: Kartoteka aktów normatywnych, regulujących działalność Akademii. Katalog imienny łączy szereg kartotek: informacji biograficznych i o działalności naukowej i społecznej uczonych/ zawartych zarówno w zespołach pochodzenia kancelaryjnego, jak i osobowego/, kartoteki akt osobowych członków Akademii i jej współpracowników, kartoteka negatywów i fotografii akademików, członków-korespondentów oraz członków zagranicznych Akademii Nauk ZSRR.

Wszystkie te katalogi i kartoteki już obecnie oddają olbrzymie usługi w pozyskiwaniu różnorodnych i wieloaspektowych informacji. Jednocześnie Archiwum Akademii Nauk ZSRR, począwszy od r. 1933, regularnie wydaje kolejne tomy informatorów o swoich zbiorach. W ogłoszonych już 7 tomach przewodnika omówiono liczne zespoły. Archiwum dało również materiały informacyjne do 3 tomów centralnego przewodnika po spuściznach w ZSRR,

a nadto na bieżąco przekazuje karty swoich zespołów do Centrum Informacji Archiwów ZSRR, gdzie zostają wprowadzone do informacji komputerowej. O licznych wydawnictwach źródłowych tego archiwum obszernie informuje bibliografia^{12/}.

Referat dra Václava Podany'ego z Pragi zaznajomił uczestników konferencji bratysławskiej z opracowaniem aparatu informacyjno-naukowego o charakterze ponadzespołowym w dziale spuścizny Centralnego Archiwum Czechosłowackiej Akademii Nauk. Wprawdzie część konstatacji autora dotyczyła prac dopiero co zaplanowanych, a nie już wykonanych, niemniej ze względu na podobny charakter zbiorów tego działu z zasobami Archiwum PAN warto w tym miejscu przytoczyć niektóre rozwiązania bądź propozycje. Rozwiązania te są nadto przygotowywane z myślą o takich zasadach opracowania materiałów, które umożliwiłyby przygotowanie informacji dla techniki elektronicznego przetwarzania danych /EPD/. Do tego nie wystarczą - postulowane przez czechą państwową służbę archiwalną - 3 typy "klasyczne" indeksów: osobowy, geograficzny i rzeczowy. Archiwum praskie stosuje - wzorowany na polskim - pogłębiony opis jednostki inwentarzowej. Jeśli natomiast chodzi o indeksy, to postuluje:

1. Zestawienie 2 rejestrów osobowych: a/ alfabetycznego, b/ systematycznego.
2. Indeks instytucji.
3. Uściślenie baseł do indeksów - konieczność opracowania słowniczka, który by eliminował tzw. słowa-azymy informacyjne.
4. W dziale zespołów pochodzenia prywatnego istnieje:
 - kartoteka kartkowa korespondencji ze wszystkich zespołów,

zawierająca te same wiadomości, co w opisach j.a. w zespolach,

- kartoteka prac naukowych w zespołach /alfabetyczna wg nazwisk/.

Tworzenie takich kartotek odbywa się poprzez zestawianie kopii opisów jednostek archiwalnych.

Ponieważ użytkownicy korzystający z zespołów pochodzenia prywatnego /tj. spuścizn/ nie zawsze mogą i potrafią zorientować się w zawartości tych zespołów i ponieważ nierzadko umyka ich uwadze wiele istotnych szczegółów, rozpoczęto w Pradze od 5 lat opracowanie ogólnego skrótu osobowego, które pojawiają się w tych zespołach. W ciągu następnych 10 lat pracownicy archiwum praskiego mają zamiar opracować nieduże zespoły i uzupełnić ten generalny rejestr danymi z większości zespołów pochodzenia prywatnego. Wynikiem tej pracy, zakończonej za sześć lat, będzie generalny skróty /indeks/ do wszystkich zespołów pochodzenia prywatnego /ok. 200 zespołów/. Program tej pracy przewiduje najpierw opracowanie deskryptorów. Będą nimi:

a/ nazwisko i "otoczenie" osoby, b/ nazwisko i "otoczenie" twórcy zespołu, c/ charakterystyka dokumentu, d/ datacja, e/

formy zachowania, f/ sygnatura j.a. Opis natomiast - na kartach międzynarodowego formatu - będzie uproszczoną formą opisu jednostki archiwalnej. W opisach uwzględnione zostaną:

1/ materiały biograficzne,

2/ korespondencja - deskryptorami będą tu nazwiska nadawców,

3/ prace naukowe: a/ wg autorów prac

b/ wg nazwisk twórców zespołów

c/ wg nazwisk autorów prac recenzowanych

przez twórców zespołów

d/ wg nazwisk autorów prac przekładanych przez twórców zespołów

4/ materiały działalności społecznej,

5/ materiały o twórcy zespołu /nazwiska autorów wspomnień, nekrologów itp./,

6/ materiały rodzinne oraz

7/ materiały obce¹³.

"Opracowanie specjalnych środków informacji dla zwiększenia efektywności aparatu naukowo-informacyjnego Centralnego Archiwum Akademii Nauk NRD" - to tytuł referatu dr Ilse Speigner z Berlina. W roku 1983 rozpoczęła się w archiwistyce NRD-owskiej obszerna dyskusja nad aparatem naukowo-informacyjnym archiwów, jego wielkością i jakością. Przebieg tej dyskusji /prowadzonej głównie na ramach "Archivmitteilungen"/ i jej wyniki determinują również pracę Centralnego Archiwum Akademii Nauk NRD. Równocześnie wzrost liczby użytkowników w archiwach NRD powoduje konieczność usprawnienia prac nad opracowaniem tego aparatu. W Centralnym Archiwum Akademii Nauk NRD jakoś opracowania zależy między innymi od znaczenia zespołu oraz od ujęcia danego opracowania w 5-letnich planach pracy przygotowywanych dla placówek Akademii. Do tzw. pomocy niższego rzędu zaliczają archiwisci NRD księgi przybytków, kartotekę, inwentarz, analizę zespołu. Opis inwentarzowy zbliża się do grupy opracowań rzeczowych, wśród których znajdują się przewodniki po archiwach i inwentarze. Do wyższej grupy opracowania materiałów zalicza się różne typy analiz, inwentarzy specjalnych, kartotek specjalnych /część z nich powstaje już w registraturze/, kartoteki użytkowników, inwentarze tematyczne /z różnych ar-

chiwów/. Można je opracowywać w formie kart inwentarzowych, indeksów do jednego archiwum lub do wszystkich archiwów.

W Centralnym Archiwum Akademii Nauk NRD skrócono ostatnio czas opracowania aparatu informacyjnego. Znaczenie historyczne zbiorów wymagało innej metodyki opracowania niż w archiwach państwowych. Szczególną uwagę zwrócono na:

I. Protokoły posiedzeń Akademii z lat 1812-1945 /z tzw. 2 o-kresu/.

- opracowano kartotekę nazwisk do protokołów posiedzeń oraz do materiałów 2 sekcji Akademii. Te protokoły są źródłem pierwszej kategorii do historii Akademii, i jej organizacji. Na kartce kartoteki znajduje się: nazwisko, krótka charakterystyka /np. członek Akademii/ oraz numer strony protokołu - w ten sposób można szybko udzielić informacji użytkownikowi.

Tzw. 1 okres /1700-1812/ ma być opracowany później, gdyż protokoły z tego wcześniejszego okresu istnienia Akademii są trudniejsze do odczytania /j. francuski, neografia/. Do tej części istnieje tylko indeks rzeczowy - przygotowuje się już tezaursus.

Opracowanie okresu lat 1812-1945 zajęło archiwistom berlińskim 10 lat pracy.

II. Spuścizny - opracowuje się tutaj kartotekę alfabetyczną korespondencji do wszystkich zespołów. Istnieje projekt włączenia do tej kartoteki listów pochodzących z innych zespołów proveniencji urzędowej /jeśli np. twórcy spuścizn pisali do urzędów czy władz Akademii/. Badacze szukają materiałów głównie do biografii osób; nawet

jeśli piszą dzieje dyscyplin naukowych lub instytucji - orientują się według nazwisk. Dlatego duże znaczenie przykłada się w Archiwum berlińskim do tej kartoteki alfabetycznej.

III. Inne kartoteki w Centralnym Archiwum Akademii Nauk NRD to:

- 1/ kartoteka bio-bibliograficzna dotycząca członków Akademii, uwzględniająca artykuły członków Akademii oraz ich podobizny,
- 2/ zbiór drukowanych źródeł dotyczących członków Akademii /w postaci m.in. kopii ze starych czasopism/
- 3/ kopie kartoteki wszystkich dokumentów, które dotyczą Akademii Nauk, a znajdują się w Deutsches Zentralarchiv, Dienststelle Herseburg.

IV. O inwentarzach specjalnych /dotyczących starszych działów archiwum/ mówiono w Budapeszcie. Inwentarze te - stanowią również część systemu informacji retrospektywnej w Centralnym Archiwum AN NRD, podobnie jak przygotowywany tom 3 przewodnika po tym Archiwum, obejmujący okres po 1945 r. /Tom 2 obejmujący dział spisu ukaze się drukiem niebawem, tj. ok. 1986-1987 r./^{14/}.

IV. Budowa aparatu informacyjno-naukowego wyższego rzędu w Archiwum Polskiej Akademii Nauk

Wygłoszony w Bratysławie referat mgr Hanny Dymnickiej-Wołoszyńskiej pt.: "Inwentarz książkowy jako podstawowa forma informacji retrospektywnej w Archiwum Polskiej Akademii Nauk" po wstępnym ogólnym scharakteryzowaniu aparatu naukowo-informacyjnego Archiwum PAN zajmował się inwentarzem ciągłym, w po-

stać książkowej, jako najważniejszą i najpełniejszą pomocą archiwalną. W Archiwum PAN są 2 typy inwentarzy książkowych: materiałów pochodzenia kancelaryjnego oraz pochodzenia prywatnego, t.j. spuścizn po uczonych. Służą one udostępnianiu dla badań naukowych utworzonej w tej instytucji bazy dokumentacyjnej, która stanowi pierwotne źródło informacji retrospektywnej do dziejów nauki i techniki polskiej. Stroną ujemną inwentarza jako pomocy archiwalnej jest wynikająca z natury rzeczy jego ogólnikowość. Nie wykazuje on szczegółowo wszystkich dokumentów i spraw ujętych w jednostce i nie zapewnia badaczowi możliwości szybkiego zebrania materiałów do określonego tematu. W większym stopniu spełniają tę rolę pomoce wyższego rzędu, jak indeksy i katalogi. Jako pomoce tego typu w Archiwum PAN zostały opracowane indeksy osobowe i rzeczowe do niektórych grup akt w zespołach towarzystw i instytucji naukowych.

Następnie referat zaznajomił uczestników konferencji ze specyfiką naukowego aparatu informacyjnego dotyczącego spuścizn po uczonych w Archiwum PAN. Wymagają one szczególnie precyzyjnego opracowania ze względu na ich duże zróżnicowanie i mniejsze nawyki użytkowników w korzystaniu z tego typu materiałów i pomocy informacyjnych. Z tego względu, aby zapewnić badaczowi łatwiejszy dostęp do poszukiwanych przez niego elementów dokumentacyjnych, w Archiwum PAN wypracowano wzór inwentarza pogłębionego. Obok ścisłej inwentaryzacji pełni on również szersze funkcje informacyjne, zbliżone do funkcji pomocy wyższego rzędu: sumariusza oraz indeksu. Uzyskano to dzięki zastosowaniu dwu form: adnotacji do tytułu jednostki oraz aneksów do niektórych jednostek.

Dalsza część referatu omawia metodę opracowania inwentarza tego typu. Tytuł jednostki powinien być jasny i zwięzły,

trafnie określający jej zawartość. Istotne dane informacyjne nie mieszczące się w tytule, a rozszerzające charakterystykę materiałów, umieszcza się w podtytule zwanym adnotacją do tytułu. Taka rozwinięta informacja o zawartości jednostki może wystąpić we wszystkich grupach spuścizny. Np. w grupie materiałów twórczości naukowej adnotacja podaje wiadomości o charakterze tekstu oraz o łączonych z nim nieraz materiałach warsztatowych, recenzjach czy korespondencji z redakcją, która drukowała pracę. W podgrupie materiałów warsztatowych może informować o treści wypisów archiwalnych lub o archiwach, z których one pochodzą, a w grupie materiałów działalności naukowej - o udziale uczonych w posiedzeniach organów kolegialnych danej instytucji lub o materiałach pomocniczych do ekspertyz.

Aneksy do jednostek inwentarzowych są elementem informacyjnym szeroko stosowanym w Archiwum PAN. Umieszczone na końcu inwentarza ukazują one szczegółowo zawartość niektórych jednostek zbiorczych, łączących drobne materiały o podobnym charakterze lub treści, np. artykuły o podobnej tematyce, recenzje czy oceny. Szczególnie istotne znaczenie mają aneksy w grupie korespondencji. Listy ułożone alfabetycznie podzielone są na jednostki zbiorcze, zależnie od rozmiarów korespondencji, a aneksy wymieniają nazwiska osób i nazwy instytucji. Stosowanie adnotacji do tytułów oraz aneksów zapewnia uzyskanie w inwentarzu drugiego - pogłębionego oraz trzeciego - najgłębszego poziomu informacji.

Pomocą archiwalną wyższego rzędu o charakterze ponadsepolowym jest kartoteka korespondencji uczonych, znajdującej się w spuściznach przechowywanych w Archiwum PAN w Warszawie i w

jego oddziałach. Ułożona alfabetycznie według nazwisk uczonych ma ona formę skorowidza, scalającego listy objęte aneksami do opracowanych inwentarzy i podaje wiadomości o listach uczonych, znajdujących się w różnych spuściznach.

Ważną funkcję informacyjną pełni wstęp do inwentarza, który jest przewodnikiem po zespole i umożliwia użytkownikom orientację w układzie i zawartości akt.

Znaczenie inwentarza jako środka informacji naukowej w dużej mierze zależy od stopnia jego dostępności dla badaczy. Inwentarz w rękopisie czy maszynopisie ma charakter ułomny i szerszy zasięg może uzyskać jedynie dzięki publikacji. Służy ona upowszechnieniu retrospektywnych informacji utrwalaonych w dokumentach i ułatwia dostęp do nich. Taką rolę spełnia "Biuletyn Archiwum PAN", którego podstawowym działem jest publikowanie inwentarzy opracowanych zespołów. Referat szerzej omówił akcję systematycznego ogłaszania inwentarzy w tym wydawnictwie, podjętą już w początkach działalności Archiwum, podając równocześnie podstawowe dane liczbowe. Wskazują one na to, że ogłoszone inwentarze zawierają bogaty zestaw informacji wyższego rzędu o materiałach udostępnianych w Archiwum. Dzięki rozpowszechnieniu zarówno "Biuletynu", jak i "Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN" użytkownicy zasobu Archiwum nie mają większych trudności w dotarciu do poszukiwanych materiałów.

Na zakończenie referat postuluje podjęcie przez Archiwum PAN opracowania innych jeszcze pomocy ponadzespołowych wyższego rzędu, poza wspomnianą kartoteką korespondencji, oraz dokładniejsze ustalenie zasad opracowania adnotacji do tytułów, dotychczas ujmowanych niejednolicie^{15/}.

W dyskusji uczestnicy konferencji bratysławskiej podkreślali, że Archiwum Polskiej Akademii Nauk ma ciekawe doświadczenia w swojej pracy oraz że przyjęte u nas opisy inwentarzowe są niezwykle dokładne, podobnie jak liczne aneksy do inwentarzy zawierające pogłębione informacje. Z aprobatą spotkało się również indeksowanie korespondencji, stosowane zresztą w pozostałych archiwach.

V. W podsumowaniu konferencji bratysławskiej dr Klačka stwierdził, że referaty przedstawione w Bratysławie stanowiły pierwszy krok w działalności naszej grupy. Zadanie "Budowy retrospektywnego systemu informacji" zostało rozpracowane głównie w temacie I: "Współczesny stan i perspektywy naukowo-aparatu informacyjnego archiwów akademii". Ledwo dotknięto tematu II: "Dzisiejsze typy pomocy archiwalnych, ich zalety i wady", pozostawiając jego rozpracowanie na następne posiedzenie grupy. Tematu III dotyczącego udostępniania za pomocą techniki EFD nie poruszano, pozostawiając go na przyszłość. Dokładne konkluzje zawiera załączona niżej rezolucja grupy roboczej obradującej w Bratysławie w dniach 10-14 XII 1984 r.

Przedstawione powyżej materiały konferencji bratysławskiej stanowiły już dwukrotnie przedmiot dyskusji pracowników Archiwum PAN: w dniu 27 marca 1985 r. na posiedzeniu Kolegium Archiwum PAN oraz w dniu 13 czerwca 1985 r. na posiedzeniu Komisji Metodycznej Archiwum PAN. Doświadczenia pozostałych archiwów akademii nauk krajów socjalistycznych będą wykorzystane w budowie aparatu informacyjno-naukowego wyższego rzędu w Archiwum Polskiej Akademii Nauk.

PRZYPISY:

- 1/ Zob. Materiały narady przedstawicieli archiwów akademii nauk krajów obozu socjalistycznego, Warszawa-Kraków 1965, Warszawa 1965; Materiały Soveščanja predstavitelej Archivov Akademij nauk socialističeskich stran, Leningrad, sentjabr 1968. Moskva 1969; Treťija Konferencija akademičeskich archivov socialističeskich stran, Berlin 1971. Berlin 1972; IV Konferencija Archivov Akademij Nauk socialističeskich stran, Praha - Bratislava 1975, Materiały. Praha 1976, passim.
- 2/ Tom I za lata 1917-1968, Leningrad 1971; tom 2 za lata 1969-1972, tamże 1975; tom 3 pod zmienionym tytułem "Ukazatel literatury", za lata 1973-1975, Leningrad 1981; tom 4 za lata 1976-1978, Leningrad 1985.
- 3/ Wydał Z.Kolankowski, Warszawa 1973, ss. IV + 514.
- 4/ Zob.: "Rezolucja V Konferencji Archiwów Akademii Nauk Krajów Socjalistycznych" w Sofii w 1979 r. "Biuletyn Archiwum PAN" nr 22; 1979 s. 29-30.
- 5/ Por. Z./ygumunt/ K./olankowski/, "VI Konferencja Archiwów Akademii Nauk Krajów Socjalistycznych", "Biuletyn Archiwum PAN" nr 26; 1983 r. s. 3-5.
- 6/ Maszynopisy referatów z VI Konferencji w Budapeszcie dostępne w Archiwum PAN w Warszawie.
- 7/ J.Klačka, "O budowie retrospektywnego systemu informacji i naukowego aparatu informacyjnego w archiwach akademii nauk", maszynopis referatu programowego wygłoszonego w Budapeszcie, tłum. A.Marciniak, maszynopis, w Archiwum PAN.
- 8/ Schemat z referatu J.Klački, j.w.

9. J.Klačka, "Wzajemny stosunek między strukturą zespołu a aparatem informacyjnym", referat wygłoszony w Bratysławie 11 XII 1984 r.
10. L.Kamencova, "Centralne Archiwum Słowackiej Akademii Nauk", referat wygłoszony w Bratysławie na rozpoczęcie konferencji 10 XII 1984 r.
11. E.Nonczewa, "Aparat informacyjno-naukowy Archiwum Naukowego Bułgarskiej Akademii Nauk", referat wygłoszony w Bratysławie 11 XII 1984 r.
12. N.M.Mitriakova, "System aparatu naukowo-informacyjnego Archiwum Akademii Nauk ZSRR i kierunki jego doskonalenia", referat wygłoszony w Bratysławie 11 XII 1984. Tekst w maszynopisie w Archiwum PAN.
13. W.Podany, "Doskonalenie aparatu naukowo-informacyjnego archiwum przy pomocy skróconych archiwalnych oraz pomocy o charakterze ponadzespołowym", referat wygłoszony w Bratysławie 13 XII 84 r. Tekst w maszynopisie w Archiwum PAN.
14. I.Speigner, "Opracowanie specjalnych środków informacji dla zwiększenia efektywności aparatu naukowo-informacyjnego Centralnego Archiwum Akademii Nauk NRD", referat wygłoszony w Bratysławie 13 XII 1984 r.
15. H.Dymnicka-Wołoszyńska, "Inwentarz archiwalny jako źródło informacji retrospektywnej w Archiwum PAN", referat wygłoszony w Bratysławie 13 XII 1984 r. Maszynopis w Archiwum PAN.

REZOLUCJA

GRUPY ROBOCZEJ DO SPRAW BUDOWY SYSTEMU INFORMACYJNEGO APARATU
ARCHIWÓW

W dniach 10-14 grudnia 1984 r. odbyło się w Bratysławie robocze posiedzenie, w którym uczestniczyli: z Archiwum AN ZSRR Natalia Markowna Mitriakowa, z Naukowego Archiwum BAN Piotr Swiraczew i Elena Nonczewa, z Centralnego Archiwum NRD, Ilse Speigner, z Archiwum PAN Hanna Dymnicka-Woloszyńska i Anna Marciniak, z Centralnego Archiwum Czeskiej Republiki Jindřich Schwiappel i Wacław Podany oraz z Centralnego Archiwum SAN Josef Klacka, Lidia Kamenčova, Jarmila Charvatova i Aleksandra Marčokova.

Posiedzenie odbyło się zgodnie z 5 punktem rezolucji VI Konferencji Archiwów Akademii Nauk Krajów Socjalistycznych w Budapeszcie w 1983 r.

Na posiedzeniu wystąpili E. Nonczewa o ewidencyjno-informacyjnym aparacie Archiwum BAN, J. Klacka o związkach między strukturą zespołu i aparatem informacyjnym, N.M. Mitriakowa o systemie informacyjnego aparatu Archiwum AN ZSRR i metodzie jego udoskonalenia, H. Dymnicka-Woloszyńska o inwentarzach jako ważnej formie aparatu informacyjnego w Archiwum PAN, W. Podany o doskonaleniu informacyjnego aparatu archiwalnymi pomocami charakteru ponadzespołowego i I. Speigner o zagadnieniu opracowania specjalnych informatorów w celu podniesienia efektywności aparatu naukowo-informacyjnego.

Nad wszystkimi wygłoszonymi referatami przeprowadzono krytyczną, oceniającą dyskusję.

Grupa robocza ustaliła, co następuje:

1. Ponieważ VII Konferencja Archiwów Akademii Nauk Krajów Socjalistycznych w 1987 r. będzie zajmować się budową aparatu informacyjnego w archiwach akademii, grupa robocza wybrała następującą metodę wykonania swego zadania:
 - a/ za najbardziej aktualne uważa ona opracowanie części 2, tematu II: Specyficzne metody ułatwienia dostępu do zespołów archiwalnych w archiwach akademii. Członkowie grupy roboczej według własnego wyboru opracują sposób ulepszenia dostępności zespołów przy pomocy konkretnej formy aparatu informacyjnego w taki sposób, aby podkreślić specyfikę i doświadczenie swego archiwum,
 - b/ na następnym roboczym posiedzeniu będą przedyskutowane materiały przygotowane w myśl 1 punktu i zostaną wyznaczni autorzy, którzy teoretycznie uogólnią opracowanie metodyki kształtowania konkretnych form aparatu informacyjnego,
 - c/ metodyka tworzenia konkretnych rodzajów aparatu informacyjnego będzie przedłożona do przedyskutowania i aprobaty na VII Konferencji w 1987 r.,
 - d/ dalsze rozwiązywanie zadania będzie prowadzone według części struktury przyjętej na VI Konferencji.
2. Członkom grupy roboczej zaleca się zwrócić uwagę kierownictwa poszczególnych archiwów na niezbędność włączenia działalności roboczej grupy do planu międzynarodowej wielostronnej współpracy na lata 1986-1990, przyjętego na zebraniu wiceprezydentów akademii nauk krajów socjalistycznych z zakresu nauk społecznych.
3. Następné posiedzenie grupy roboczej odbędzie się w r. 1986

w Bratysławie. Udział w posiedzeniu członkowie grupy robotniczej zapewnią na zasadzie wzajemnej wymiany albo na koszt własnej Akademii. W Bratysławie 14 XII 1984 r.

Koordynator: Centralne Archiwum SAN /-/ J. Kłacka

AN ZSRR: N.M. Mitriakowa

AN BRL: P. Swiraczew, E. Nonczewa

AN NRD: I. Speigner

AN PRL: H. Dymnicka-Wołoszyńska, A. Marciniak

CzSAN: J. Schwippel, W. Podany

SAN: L. Kamencova

/Tłum. z ros. H.D.-W./

INWENTARZE ARCHIWALNE

W 28 numerze "Biuletynu Archiwum PAN" Redakcja publikuje 5 inwentarzy spuścizn archiwalnych typu humanistycznego.

Otwiera tę grupę inwentarz materiałów profesora historii prawa i ostatniego rektora Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie Stefana Ehrekreutz /1880-1945/, zawierający 81 jednostek.

Druga pozycja - to liczący 41 jednostek i 2 aneksy inwentarz materiałów profesora Uniwersytetu Warszawskiego Witolda Kamienieckiego /1883-1964/. Obie spuścizny łączy fakt, iż zawierają one materiały do dziejów ustroju i prawa litewskiego z okresu dawnej Rzeczypospolitej.

Materiały ściśle historyczne zawiera spuścizna profesora Uniwersytetu Warszawskiego Emila Kipy /1886-1958/ licząca 38 jednostek.

Historii literatury natomiast dotyczą materiały profesora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu Tadeusza Makowieckiego /1900-1952/. Obejmują one 58 jednostek wraz z 1 aneksem.

Zamyka tę grupę inwentarz materiałów docenta Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, następnie Instytutu Historii PAN, Marsena Pollakówny /1926-1971/. Inwentarz ten zawiera 91 jednostek i 2 załączniki, a opatrzony jest 5 aneksami.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY WYSTĘPUJĄCE W INWENTARZACH

AGAD	- Archiwum Główne Akt Dawnych	PAU	- Polska Akademia Umiejętności
b.d.	- bez daty	pol.	- połowa
druk.	- drukowany	powiel.	- powielany
egz.	- egzemplarz	prof.	- profesor
fot.	- fotografia	PWN	- Państwowe Wydawnictwo Naukowe
fotok.	- fotokopia	red.	- redakcja
j.	- jednostka	rkp	- rękopis
Jhrndt	- Jahrhundert	sygn.	- sygnatura
jcz.ang.	- język angielski	sz.	- szyte
jcz.franc.	- język francuski	TNW	- Towarzystwo Naukowe Warszawskie
jcz.pol.	- język polski	UMK	- Uniwersytet Mikołaja Kopernika
jcz.wł.	- język włoski	USB	- Uniwersytet Stefana Batoryego
j.w.	- jak wyżej	UW	- Uniwersytet Warszawski
k.	- karta	w.	- wiek
KUL	- Katolicki Uniwersytet Lubelski	wg	- według
l.	- /w korespondencji/ list	wyd.	- wydał
l.	- luźne	Wydz.	- Wydział
masz.	- maszynopis	zob.	- zobacz
MSZ	- Ministerstwo Spraw Zagranicznych		
odb.	- odbitka		
ok.	- około		
oprac.	- opracował		
PAN	- Polska Akademia Nauk		

Andrzej Brachfogel
Warszawa

MATERIAŁY STEFANA EHRENKREUTZA

/III-108/

Stefan Ehrenkreutz urodził się 13 X 1880 r. w Łowiczu jako syn Władysława Ehrenkreutza, ekonomisty i przedsiębiorcy oraz Joanny z Daneckich. Po ukończeniu gimnazjum filologicznego w Warszawie rozpoczął studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim. Wskutek wydarzeń 1905 r. opuścił Warszawę i przeniósł się na dalsze studia do Wiednia, następnie zaś do Lipska. Na Wydziale Filozoficznym miejscowego uniwersytetu uzyskał w r. 1911 stopień doktora.

Od 1911 r. S. Ehrenkreutz rozpoczął pracę w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie, w którym dyrektorem ówczesnie był Teodor Wierzbowski. Równocześnie wykładał w prywatnych szkołach średnich. Od 1916 r. prowadził wykłady z historii oraz z historii ustroju Polski w Towarzystwie Kursów Naukowych, przekształconym w 1918 r. w Wolną Wszechnicę Polską. Wykładał też historię prawa polskiego w odnowionym właśnie Uniwersytecie Warszawskim.

W 1918 r. z ramienia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego organizował przy tym Ministerstwie Wydział Archiwów Państwowych, w którym został zastępcą kierownika, zajmując zarazem stanowisko dyrektora Archiwum Skarbowego w Warszawie. W r. 1920/21 w charakterze zastępcy profesora

wykładał na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie historię prawa polskiego i litewskiego oraz historię ustroju Polski i Wielkiego Księstwa Litewskiego. W r. 1921 został mianowany profesorem nadzwyczajnym, zaś w r. 1929 profesorem zwyczajnym tegoż Uniwersytetu. Kierował też tzw. Studium Specjalnym historii prawa polskiego i litewskiego, od 1930 r. zaś także Instytutem Badań Europy Wschodniej, którego był współorganizatorem. Wykładał również historię ustrojów Europy Wschodniej w Szkole Nauk Politycznych przy tym Instytucie. W l. 1922 - 1924 pełnił funkcję prorektora USB, w r. 1924/25 - prodziekana, zaś w r. 1929/1930 - dziekana Wydziału Prawa. W czerwcu 1939 r. został wybrany rektorem USB.

Po zamknięciu tej uczelni przez władze litewskie w grudniu 1939 r. żył w Wilnie w bardzo ciężkich warunkach, pracując podczas okupacji niemieckiej jako stróż nocny.

S. Ehrenkreutz brał też udział w życiu politycznym, za młodu jako członek FPS, /kilkakrotnie więziony przez władze carskie/, w okresie międzywojennym zaś związany z obozem marszałka J. Piłsudskiego. W latach 1930-1939 był senatorem RP. Odnaczone był litewskim Krzyżem Komandorskim Orderu Trzech Gwiazd.

S. Ehrenkreutz był członkiem korespondentem Tow. Naukowego Warszawskiego, członkiem Tow. Naukowego we Lwowie, Tow. Przyjaciół Nauk w Wilnie oraz przewodniczącym Oddziału Wileńskiego Polskiego Tow. Historycznego.

W twórczości naukowej S. Ehrenkreutz skupił swoje zainteresowania wokół statutów litewskich, które przygotowywał do publikacji. Zajmował się też ustrojem miast średniowiecznych, dziejami samorządu miejskiego m. Warszawy oraz dziejami archi-

wistyki. Stefan Ehrenkreutz zmarł 20 VII 1949 r. w więzieniu w Wilnie. Pozostałe po nim materiały Archiwum PAN zakupiło w 1963 r. od syna, Tadeusza Ehrenkreutza. Prace porządkowe nad spuścizną przeprowadził w latach 1967 - 1968 mgr Andrzej Brachfogel. Dodatkową część spuścizny Archiwum otrzymało w 1978 r. w darze od córki profesora p. Emilii Kurdybachowej. Materiały te w 1986 r. zostały włączone do uporządkowanej wcześniej części spuścizny. Całość podzielona została na 81 jednostek w 4 grupach rzeczowych. Grupa I - materiały twórczości stanowi niemal 90% zawartości spuścizny S. Ehrenkreutza i dotyczy głównie historii Litwy i dziejów prawa litewskiego. Grupa II dotyczy działalności twórcy spuścizny na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. Szczególnie interesująca jest j. 73 zawierająca korespondencję w sprawie przejęcia tej uczelni przez władze litewskie w końcu 1939 r. Szczątkowa korespondencja tworzy grupę III materiałów S. Ehrenkreutza. Wśród materiałów obcych /grupa IV/, oprócz opracowań obcych autorów zwraca uwagę j. 75 - "Projekt statutu Komitetu Polskiego w Wilnie w początku 1944 r."

Inwentarz materiałów Stefana Ehrenkreutza, opatrzonych sygnaturą III-108, obejmuje 81 jednostek. Wstęp do inwentarza, w porozumieniu z jego autorem, mgr A. Brachfoglem, opracował dr Stanisław Chankowski.

ŹRÓDŁA I BIBLIOGRAFIA

Archiwum PAN, materiały Stefana Ehrenkreutz, j.72-74.

Łoza S.: Czy wiesz, kto to jest? Warszawa 1938, s.164.

Polski Słownik Biograficzny, t.VI: 1948 s. 207-208 /zyciorys
płóro R.Mienickiego/.

Biogramy uczonych polskich. Opracowali A.Śródska i P. Szcza-
wiński. Cz.1. Zeszyt 1 Wrocław
1983, s.327-329.

PRZEGŁĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

I. Materiały twórczości naukowej	1 - 71
A. Artykuły i wstępne opracowania	1 - 8
B. Materiały warsztatowe do tematów związanych ze statutami litewskimi	9 - 21
C. Wypisy źródłowe	22 - 37
D. Wypisy z literatury	38 - 71
II. Materiały działalności S.E. na Uniwer- sytecie Stefana Batorego w Wilnie	72 - 73
III. Korespondencja	74
IV. Materiały obce	75 - 81

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

A. Artykuły i wstępne opracowania

1. Wczoraj i jutro Wielkiego Księstwa Litewskiego w pierwot-
nym Statucie Litewskim
B.d., masz., 1., k.14
2. Wstępne opracowanie o ustawie z r. 1598
"O ważności zapisów"
B.d., rkp., 1., k.45

3. Wstępne opracowanie z zakresu historii Litwy
B.d., rkp., 1., k.22
4. Wstępne opracowanie dotyczące przebiegu procesu sądowego
B.d., rkp., 1., k.22
5. Wstępne opracowania - notatki do historii miast
B.d., rkp., 1., k.85
6. Wstępne opracowanie dotyczące organów samorządowych ziem-
skich w Polsce
B.d., rkp., 1., k.8
7. Wstępne opracowania krytyczne, notatki i wypisy z litera-
tury, dotyczące statutów litewskich
B.d., rkp., 1., k.192
8. Wstępne opracowania i notatki dotyczące statutów litews-
kich
B.d., rkp., i masz., 1., k.241
- B. Materiały warsztatowe do tematów związanych ze
statutami litewskimi
9. Odpis I Statutu Litewskiego w/g kodeksu Biblioteki Ord-
nacji Zamoykich
B.d., rkp., 1., k.275
10. Odpis I Statutu Litewskiego w/g kodeksu Firlejowskiego
B.d., rkp., 1., k.214
11. Odpis I Statutu Litewskiego w/g kodeksu Działyńskich
B.d., rkp., 1., k.266
12. Odpis fragmentów I Statutu Litewskiego w/g własnych kode-
ksów
B.d., rkp., 1., k.179

13. Zestawienie artykułów trzech statutów litewskich
B.d., rkp., 1., k.593
14. Wypisy z literatury, notatki do historii prawa litewskiego w statutach litewskich
B.d., rkp., 1., k.261
15. Odpisy ze statutów litewskich, wypisy z literatury, notatki
B.d., rkp., 1., k.130
16. Wypisy i notatki ze źródeł i literatury oraz opracowania do historii prawa cywilnego m.in. w statutach litewskich
B.d., rkp., 1., k.94
17. Wypisy z literatury dotyczące statutów litewskich
B.d., rkp., 1., k.28
18. Wypisy ze źródeł, notatki z literatury, m.in. do I Statutu Litewskiego
B.d., rkp., 1., k.106.
19. Wstępne opracowania krytyczne, notatki, wypisy ze źródeł i literatury, dotyczące statutów litewskich
B.d., rkp., 1., k.254
20. Notaty edytorskie, paleograficzne i notatki do wydania I Statutu Litewskiego
B.d., rkp., 1., k.77
21. Korespondencja i opinia w sprawie wydania drukiem I Statutu Litewskiego
1928, rkp., masz., 1., k.6

C. Wypisy źródłowe

22. Wypisy i notatki źródłowe do historii ustroju i prawodawstwa sądowego w Polsce i na Litwie
B.d., rkp., 1., k.374

23. Wypisy źródłowe z ksiąg sądowych do prawa polskiego i litewskiego
B.d., rkp., 1., k.753
24. Świadkowie w procesie sądowym
Wypisy źródłowe, notatki z literatury, fragmenty, opracowania
B.d., rkp., 1., k.428
25. Formowanie się stanów w średniowieczu. Prawo miejskie
Wypisy źródłowe, notatki z literatury
B.d., rkp., 1., k.371
26. Notatki źródłowe do zagadnień społecznych w Polsce i na Litwie
B.d., rkp., 1., k.32
27. Wypisy źródłowe do stosunków gospodarczo-społecznych na wsi polskiej w w. XII i XIII.
B.d., rkp., 1., k.259
28. Wypisy źródłowe do historii Warszawy
B.d., rkp., 1., k.20
29. Wypisy źródłowe i notatki do historii Warszawy
B.d., rkp., 1., k.258
30. Wypisy źródłowe i notatki do historii Warszawy
B.d., rkp., 1., k.529
31. Wypisy źródłowe i notatki do historii rodu Gizów
B.d., rkp., 1., k.207
32. Wypisy źródłowe i notatki dotyczące Żydów w Warszawie w w. XVIII
B.d., rkp., 1., k.109
33. Wypisy źródłowe i notatki do historii Akademii Wileńskiej
B.d., rkp., 1., k.72

34. Wypisy źródłowe z literatury. Notatki

B.d., rkp., I., k.102

35. Wypisy źródłowe z "Volumina Legum"

B.d., rkp., I., k.225

36. Wypisy z ksiąg ziemskich: kaliskiej, wawerskiej, sakro-czyńskiej

B.d., rkp., I., k.620

37. Wypisy archiwalne do zagadnień prawa polskiego

B.d., rkp., I., k.445

D. Wypisy z literatury

38. Notatki, wypisy z literatury i źródeł do historii sądownictwa

B.d., rkp., I., k.59

39. Wypisy z literatury i źródeł do historii prawa karnego litewskiego

B.d., rkp., I., k.307

40. Notatki i wypisy z literatury dotyczące historii sądownictwa

B.d., rkp., I., k.7

41. Wypisy z literatury, notatki i wstępne opracowania z zakresu prawa sądowego

B.d., rkp., I., k.564

42. Historia państwa i prawa Rosji

Wypisy z literatury

B.d., rkp., I., k.273

43. Historia państwa i prawa Rosji

Wypisy z literatury

B.d., rkp., I., k.401

44. Notatki z literatury o pierwotnych ludach Litwy i Łotwy /m.in. Łowmiański, Czekanowski, Zajączkowski/

B.d., rkp., I., k.183

45. Wypisy z literatury dotyczące związków rodowych i rodu w Polsce i na Litwie

B.d., rkp., I., k.23

46. Wypisy z literatury do zagadnień społecznych na Litwie

B.d., rkp., I., k.151

47. Wypisy z literatury i wstępne opracowania dotyczące monety polskiej w dobie piastowskiej

B.d., rkp., I., k.20

48. Wypisy i notatki z literatury do historii duchowieństwa w Polsce

B.d., rkp., I., k.9

49. Wypisy z literatury dotyczące periodyzacji dziejów Polski

Wypisy z literatury do historii państwa i prawa

B.d., rkp., I., k.279

50. Notatki, fragmenty wstępnych opracowań i wypisy z literatury dotyczące historii Litwy

B.d., rkp., I., k.115

51. Notatki do historii politycznej Litwy i Polski

B.d., rkp., I., k.15

52. Notatki do historii i ustroju władz miast polskich

B.d., rkp., I., k.64

53. Wypisy z literatury, /m.in. Liubawskij, Malinowski, Jasziński/

B.d., rkp., I., k.187

54. Wypisy z literatury /m.in. Liubawskij, Malinowski, Leontowicz/

B.d., rkp., I., k.160

55. Notatki i wypisy z literatury i źródeł /
B.d., rkp., l., k.381
56. Wypisy z literatury
B.d., rkp., l., k.115
57. Wypisy z literatury
B.d., rkp., l., k.224
58. Wypisy z literatury, notatki
B.d., rkp., l., k.336
59. Wypisy z literatury, notatki źródłowe
B.d., rkp., l., k.256
60. Wypisy z literatury
B.d., rkp., l., k.216
61. Wypisy z literatury
B.d., rkp., l., k.241
62. Wypisy z literatury
B.d., rkp., l., k.273
63. Wypisy z literatury
B.d., rkp., l., k.230
65. Wypisy z literatury i źródeł, notatki
B.d., rkp., l., k.169
66. Wypisy i notatki z literatury
B.d., rkp., l., k.51
67. Wypisy ze źródeł i literatury, notatki
B.d., rkp., l., k.349
68. Wypisy z literatury, notatki
B.d., rkp., l., k.340
69. Notatki, uwagi, wypisy z literatury
B.d., rkp., l., k.248
70. Zapisy bibliograficzne
B.d., rkp., l., k.124

71. Uwagi o technice edytorskiej druków średniowiecznych 1
staropolskich
Wypisy z literatury, dezyderaty
B.d., rkp., l., k.10

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI S.E. NA UNIWERSYTECIE STEFANA BATOREGO W WILNIE

72. Uniwersytet Stefana Batorego - materiały dotyczące dzia-
łalności z lat 1919-1939, po 1945 r.
Odpisy pism, korespondencja, zaświadczenia, kserokopia
wycinka prasowego
1919-1939, 1948, 1976, 1977, masz., powiel., l., k.26
73. Korespondencja w sprawie przejęcia Uniwersytetu Stefana
Batorego przez władze litewskie w listopadzie 1939 r.,
kserokopia wycinka prasowego
1939, masz., l., k.14

III. KORESPONDENCJA

74. Korespondencja wpływająca w sprawach naukowych, wydawni-
czych i prywatnych
1927-1944, rkp. i masz., l., k.5

IV. MATERIAŁY OBCE

75. Projekt Statutu Komitetu Polskiego w Wilnie na początku
1944 r. /7/.
Ok. 1944, masz., l., k.3

76. Wiktoria Koskówna: "O prawie bliźszości w dawnej Polsce"
Referat
B.d., rkp., l., k.4
77. Antoni Biliński: "Szlachta Ziemi Dobrzyńskiej za ostat-
nich Jagiellonów"
B.d., rkp., l., k.4
78. Zdzisław Fedorowicz: "Sejm Polski w XVIII stuleciu"
B.d., masz., l., k.30
79. Grzegorz Wirszubski: "O przestępczości u Żydów"
B.d., masz., l., k.68
80. Instrukcja dla współpracowników "Gospodarczych dziejów
Polski"
B.d., l., masz., k.3
81. Odbitki artykułów i fragment wydawnictwa źródłowego
1918 i b.d., druk., l., k.10

Maria Wrzoskova
Warszawa

MATERIAŁY WITOLDA KAMIENIECKIEGO
/III-109/

Witold Kamieniecki urodził się w Warszawie 9 III 1883 r. Uczęszczał do V Gimnazjum Państwowego w Warszawie, a następnie do gimnazjum w Baku, gdzie w r. 1902 uzyskał maturę. Studiował historię, historię literatury i filozofię na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz na Uniwersytecie w Wiedniu. W 1906 na podstawie rozprawy: "Od elekcji do koronacji Stefana Batorego" - uzyskał doktorat na Uniwersytecie Jagiellońskim. Tam też w r. 1909 został asystentem Seminarium Historycznego; jednocześnie kierował Gabinetem Geograficzno-Historycznym Akademii Umiejętności w Krakowie. Od 1912 r. przez kilka lat pracował jako wicedyrektor Biblioteki Ordynacji Krasieńskich w Warszawie. Po latach wypełnionych działalnością społeczno-polityczną, w r. 1938 powrócił do tej Biblioteki na stanowisko dyrektora.

Jako członek Towarzystwa Miłośników Historii, Komitetu Kasy im. Mianowskiego, Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, Towarzystwa Badań Międzynarodowych, Komisji Historycznej i Geograficznej AU współpracował i przyjaźnił się z I. Baranowskim, M. Handelsmanem, S. Kętrzyńskim, T. Korzonem, A. Krausharem, F. Pułaskim, Wł. Smoleńskim.

Głównym tematem prac naukowych W. Kamienieckiego był ustrój i stosunki społeczno-polityczne na Litwie. W 1915 r. wraz ze St. Bukowieckim, G. Simonem, A. Natansonem i A. Wieniawskim redago-

wał dzieło encyklopedyczne pt. "La Pologne".

Podczas I wojny światowej W. Kamieniecki rozpoczął działalność polityczną. W latach 1916-1918 brał udział w tworzeniu pierwszych polskich instytucji państwowych. W 1917 został wicedyrektorem Departamentu Politycznego Tymczasowej Rady Stanu. Kierował też - wraz z ks. Eustachym Sapiehą - tzw. Komitetem Litewskim utworzonym przy TRS, reprezentującym program federalistyczny. W 1918 r. został zastępcą szefa Departamentu Ogólnego Rady Regencyjnej.

W latach 1919 - 1922 W. Kamieniecki był posłem na sejm, gdzie pełnił funkcję wiceprezesa Koła Poselskiego Polskiego Zjednoczenia Ludowego, oraz członka Komisji Konstytucyjnej. Wraz z Wacławem Sieroszewskim prowadził w kwietniu 1919 r. rokowania z delegacją litewską w Warszawie. W latach 1920 - 1921. był chargé d'affaires Polski w Lotwie, brał udział w rokowaniach pokojowych w Rydze. W okresie poprzedzającym przewrót majowy nawiązał bliskie stosunki z Wacławem Grzybowskim, Marianem Kościalkowskim, Tadeuszem Hołówą. Od 1928 r. był senatorem z listy Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem.

W r. 1928 W. Kamieniecki habilitował się na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, gdzie w latach 1932-1937 prowadził wykłady na Studium Dyplomatycznym. Podczas II wojny światowej i w pierwszych latach powojennych mieszkał w swej posiadłości Barchowie pod Lochowem. Nie brał już udziału w życiu politycznym. Przez dwa lata wykładał na Uniwersytecie Warszawskim jako docent, oprócz tego zajął się odtwarzaniem i uzupełnianiem swych prac zniszczonych w czasie wojny. Z ważniejszych jego publikacji wymienić należy: "Rozwój własności

na Litwie przed pierwszym statutom litewskim"/1914 r./, "Litwa a Konstytucja 3 Maja"/1917/, "Państwo Litewskie w XV w."/1918/ "Polska nad Bałtykiem"/1934/, "Społeczeństwo litewskie w XV w."/1947/. W posiadaniu rodziny twórcy spuścizny znajduje się rękopis pracy z ostatnich lat pt.: "Myśli i aforyzmy".

Witold Kamieniecki zmarł 9 III 1964 r. w Łodzi.

Materiały jego w ilości ok. 0,30 mb, zakupione zostały przez Archiwum PAN jeszcze za życia ich twórcy w lutym 1963r. Materiały te są fragmentaryczne, zawierają głównie opracowania naukowe i korespondencję.

Prace porządkowe nad spuścizną przeprowadzone zostały we wrześniu 1966 r. przez P. Kozerskiego - Studenta Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu odbywającego praktykę z zakresu archiwistyki w Archiwum PAN. Inwentarz spuścizny został ponownie opracowany i opatrzony wstępem przez mgr M. Wrzeskowską w marcu 1967 r. W wyniku prac porządkowych spuścizna podzielona na 41 jednostek w 5 grupach.

Grupa I - obejmuje prace naukowe, wykłady i materiały warsztatowe. Wśród opracowań znajduje się drukowany egzemplarz pracy pt. "Społeczeństwo litewskie w XV w." - przygotowany do nowego wydania z uzupełnieniami autora. Na szczególną uwagę zasługują prace: "Chorągwa powiatowa na Litwie przed Unią Lubelską" (dwie redakcje rękopisu), "Historycy i politycy warszawscy 1900 - 1950" i "Kwartet Książęcy". Dwie ostatnie zawierają życiorysy historyków i polityków z którymi twórca spuścizny zetknął się w czasie swej działalności naukowej i politycznej. Pozostałość działalności dydaktycznej Witolda Kamienieckiego - stanowią teksty 16 wykładów z r. 1926 na te-

mat: "Litwa i Ruś w latach 1385 - 1566".

Materiały warsztatowe - to zapiski bibliograficzne, wypisy i notatki źródłowe sporządzone głównie z Metryki Litewskiej oraz z nie istniejących już rękopisów Biblioteki Ordynacji Krasiańskich. Stanowiły one podstawę źródłową rozprawy habilitacyjnej. Uporządkowano je według zagadnień, wchodzących w skład tematu tej pracy. Ponadto grupa materiałów warsztatowych obejmuje: zapiski bibliograficzne i szkic do pracy: "Prawo własności na Litwie - wolna dyspozycja 1/3 posiadłości", a także szkice artykułów do Wielkiej Encyklopedii Powszechnej PWN łącznie z wypisami źródłowymi do nich, a także fragment życiorysu Aleksandra Lednickiego /j.10/, odpisany ze spuścizny W.Dzwonkowskiego przechowywanej w Archiwum PAN.

W materiałach działalności wydawniczej /grupa II/ znajduje się odpis jednego z rozdziałów zaginionej w czasie II wojny światowej pracy J.Siemieniskiego na temat sejmików. Rozdział ten, poświęcony zagadnieniu jednomyślności w parlamencie polskim XVI wieku, został przez twórcę spuścizny przygotowany do druku i opatrzony wstępem w 1949 r.

Przeważającą część spuścizny stanowi korespondencja W. Kamienieckiego (grupa IV) z ludźmi, którzy przyczynili się do rozwoju nauki polskiej, lub też byli znani ze swej działalności na arenie politycznej. Listy poszczególnych korespondentów potraktowane zostały jako oddzielne jednostki, ułożone alfabetycznie według nazwisk nadawców. Korespondencja ta pochodzi z lat 1945 - 1962.

Wśród materiałów osób obcych (grupa VI) znajduje się m. in. powielony egzemplarz odczytu Tytusa Komarnickiego pt.: "Tło polityczne decyzji jałtańskich", dedykowany W.Kamieniec-

kiewu. Poza tym zwracają uwagę: list Romana Knolla do Augusta Zaleskiego z r. 1940 i list Anny Knollowej /żony Romana/ do Jadwigi Gieżyńskiej z r. 1944. Materiały W.Kamienieckiego opatrzone zostały w Archiwum PAN sygnaturą III - 109.

BIBLIOGRAFIA

Polski Słownik Biograficzny, tom XI, Wrocław - Kraków - Warszawa, 1964 - 1965, s.520-521 /zyciorys pióra Wł. Tatarkiewicza/.

Łoza S.: Czy wiesz kto to jest?, Warszawa 1938, s.316.

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

I. Materiały twórczości naukowej	1 - 11
A. Prace naukowe	1 - 4
B. Wykłady	5
C. Materiały warsztatowe	6 - 11
II. Materiały działalności wydawniczej	12 - 14
III. Materiały biograficzne	15
IV. Korespondencja wpływająca	16 - 37
V. Materiały o twórcy spuścizny	38
VI. Materiały obce	39 - 41
Aneksy	

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

A. Prace Naukowe

1. Społeczeństwo litewskie w XV wieku
 Egzemplarz pracy przygotowany do nowego wydania
 1947, druk., sz., str. 125
2. Chorągiew powiatowa na Litwie przed Unią Lubelską
 Praca w dwóch redakcjach
 Ok. 1926, rkp., l., k. 207
3. Historycy i politycy warszawscy 1900 - 1950
 Praca i materiały warsztatowe
 Ok. 1956, rkp., masz., l., k. 189; zob. aneks 1
4. Kwartet książęcy
 Praca w dwóch redakcjach
 Ok. 1956, rkp., l., k. 19, Zob. aneks 2

B. Wykłady

5. Litwa i Ruś w latach 1385 - 1566
 1926, rkp., l., k. 27

C. Materiały warsztatowe

6. Chorągiew na Litwie
 Wypisy, notatki
 Ok. 1926, rkp., l., k. 415
7. Parlamentaryzm litewski /1310 - 1566/
 Wypisy, notatki
 Ok. 1926, rkp., l., k. 293

8. Wpływy polskie, ruskie i niemieckie na Litwie

Wypisy, notatki

Ok. 1926, rkp., l., k. 306

9. Prawo własności na Litwie - wolna dyspozycja 1/3 posiadłości

Wypisy i notatki

B.d., rkp., l., k. 17

10. Aleksander Lednicki - notatka, list oraz fragment życiorysu A.L. odpisany z akt W. Dzwonkowskiego

1960 i B.d., rkp., i masz., l., k. 81 + 2

11. Artykuły do Wielkiej Encyklopedii Powszechnej PWN

Notatki i wypisy

Ok. 1962, rkp., l., k. 31

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI WYDAWNICZEJ

12. Józef Sienieński: O jednomyślności w parlamentaryzmie polskim w XVI wieku: przygotował do druku W. Kamieniecki

Maszynopis rozdziału pracy J.S. o sejmikach, rkp. wstępu 1950 i b.d., masz., i rkp., l., k. 38 + 3

druk. w "Sprawozdanie Wydz. II TNW" za 1949 r.

13. Zamówienie na artykuły, instrukcja wydawnicza dot. Słownika Starożytności Słowiańskich

1951, druk., sz., l., k. 2 + 57 str.

14. Umowy autorskie, instrukcje wydawnicze dotyczące Encyklopedii Powszechnej PWN

1959 - 1962, druk., sz. i l., k. 7 + 167 str.

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

15. Podanie do Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie w sprawie habilitacji
1926, rkp., k.1

IV. KORESPONDENCJA WPLYWAJĄCA

16. Czerwiński Witold
List i wycinek z prasy
1961, masz., druk.,
1., 1.1, k.3
17. Grodecki Roman
1947-1948, rkp., 1.4,
k.7
18. Grzybowski Ada i Wacław
1959, rkp., masz.,
1.2, k.4
19. Handelsmanowa Jadwiga
1953, rkp., 1.1, k.2
20. Kętrzyńska Kamilla i
Kętrzyński Stanisław
1945, 1946, rkp., 1.12
k.12
21. Kętrzyński Stanisław
1945, 1946, rkp., 1.8, k.17
22. Konopczyński Władysław
1949, rkp., 1.1, k.2
23. Kukiel Marian
1957, rkp., 1.1, k.2
24. Kuźmińska M.
1960, rkp., 1.1, k.1
25. Lednicki Wacław
1948-1962, rkp.,
masz., 1.37, k.94
26. Manteuffel Tadeusz
1958, masz., 1.2, k.2
27. Mościcki Henryk
1948, masz., 1.1, k.1
28. Nawroczyński Bogdan
1946, rkp., 1.1, k.1
29. Ostrowski Krystyn
1957-1960, rkp., 1.9,
k.9
30. Pułaski Franciszek
1949, masz., 1.1, k.1
31. Radziwiłł Janusz
1958-1962, rkp., 1.7,
k.10
32. Rostworowski Wojciech i
Henryk
1946-1952, rkp., 1.14
k.19

33. Stokowska Wiktoria
1945, masz., 1.1, k.1
34. Targowski Józef
1946-1950, rkp., masz.,
1.4, k.5
35. Tatarakiewicz Władysław
1951-1962, rkp., 1.12,
k.13
36. Tymieniecki Kazimierz
1947, 1955, rkp., 1.2
k.2
37. Wierzbicki Andrzej
1952, rkp., 1.1, k.1

V. MATERIAŁY O TWÓRCY SPUŚCZENI

38. Nekrolog
1964, druk., 2., k.1

VI. MATERIAŁY OBCE

39. Marcelli Handelsman - artykuł o wychowaniu młodzieży
Ok. 1940 r., rkp., odpis, str.7
40. Tytus Komarnicki: Tło polityczne decyzji jaltańskich
Odczyt wygłoszony 27 IX 1956 r. w Londynie
1956, masz. powiel., s.17
41. List Romana Knolla do Augusta-Zalewskiego z 6 II 1940 r.
oraz Anny Knollowej do Jadwigi Gieżyńskiej z 1944 r.
1940, 1944, rkp., 1., k.2

A N E K S Y

A n e k s 1

J.3. Historycy i politycy warszawscy 1900-1950 - omówione sylwetki

1. Ignacy Tadeusz Baranowski	9. Aleksander Kraushar
2. Wacław Grzybowski	10. Jan Kucharzewski
3. Marcei Handelsman	11. Franciszek Pułaski
4. Stanisław Kętrzyński	12. Wojciech Rostworowski
5. Roman Knoll	13. Józef Siemieński
6. Jan Karol Kochanowski	14. Władysław Smoleński
7. Tadeusz Korzon	15. Józef Targowski
8. Marian Kościalkowski	

A n e k s 2

J.4. Kwartet książęcy

1. Seweryn Czetwertyński	3. Janusz Radziwiłł
2. Zdzisław Lubomirski	4. Eustachy Sapieha

Hanna Dymnicka Wołoszyńska
Warszawa

MATERIAŁY EMILA KIPY

/III - 190/

Emil Kipa urodził się we Lwowie 17 III 1886 r. jako syn Sebastiana, woźnego szkolnego, i Petroneli. Po ukończeniu gimnazjum w Brzeżanach w r. 1904, wstąpił na Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Lwowskiego, gdzie studiował historię oraz pobocznie geografię i historię literatury. Był uczniem S. Askenazego, ponadto uczestniczył w wykładach i seminariach historycznych L. Finkla, O. Balzera, S. Zakrzewskiego, B. Dembińskiego, geograficznych A. Rehmana i E. Romera oraz J. Kallenbacha z zakresu historii literatury.

W r. 1902 Kipa, jeszcze jako uczeń w Brzeżanach, wstąpił do organizacji lewicowej "Promień", a następnie we Lwowie do r. 1908 był członkiem organizacji lewicowo-niepodległościowych "Spółnia" i "Życie". W l. 1907-1910 pracował jako stypendysta w Bibliotece Zakładu Narodowego im. Ossolińskich pod zwierzchnictwem W. Kętrzyńskiego. Swoje zainteresowania naukowe Kipa skupił wokół przełomu XVIII i XIX w. w Polsce i innych krajach Europy, zwłaszcza Austrii i Francji, głównie zaś na historii politycznej i dyplomacji doby napoleońskiej. W r. 1910 uzyskał stopień doktora na podstawie rozprawy "Fryderyk Gentz a Polska 1794-1831", przygotowanej pod kierunkiem S. Askenazego. Jednocześnie zdał państwowy egzamin nauczycielski i 1 IX 1910

rozpoczął pracę jako zastępca nauczyciela w gimnazjum IV we Lwowie, którą kontynuował z przerwami do r. 1918. W l. 1912 - 1913 przebywał na urlopie naukowym w Wiedniu, pracując w tamtejszych archiwach nad materiałami dotyczącymi spraw polskich od końca XVIII w. do r. 1848.

I wojnę światową E.Kipa spędził we Lwowie. Publikował wtedy artykuły w "Kurierze Lwowskim" i jego dodatku "Tydzień" i wszedł w skład redakcji "Kuriera". Należał też w r. 1918 do zespołu redakcyjnego "Kwartalnika Historycznego" wraz z L. Finklem i T.E.Modelskim. W r. 1917 został powołany na członka Komisji Historycznej Akademii Umiejętności w Krakowie. W końcu 1918 r. przeniósł się do Warszawy, gdzie 1 I 1919 r. objął w Ministerstwie Spraw Zagranicznych stanowisko kierownika referatu historyczno-naukowego. Z jego inicjatywy i przy czynnym współudziale powstały w MSZ kursy dyplomatyczno-konsularne, z których w r. 1920 wyłonił się Wydział Dyplomatyczno-Konsularny Szkoły Nauk Politycznych, zaś w r. 1922 podobny wydział powstał przy Wyższej Szkole Handlowej. Na wydziałach tych E.Kipa objął wykłady i prowadził seminaria z historii XIX wieku. W latach 1937-1939 wykładał również historię nowożytną i historię dyplomacji w Wolnej Wszechnicy Polskiej. Ponadto w latach 1922-1931 zorganizował bibliotekę Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Od r. 1924 E.Kipa należał do masonerii polskiej; był członkiem Wielkiej Loży Narodowej i pełnił w niej funkcję bibliotekarza. W latach 1931-1936 zajmował stanowisko konsula generalnego w Hamburgu, gdzie poza obowiązkami konsularnymi prowadził akcję propagandy kultury polskiej na terenie Niemiec

Północnych. Równocześnie zebrał w archiwach hamburskich materiały do dziejów emigracji polskiej w końcu XVIII w. i w w. XIX, dotyczące m.in. Szczepnego Potockiego i Ignacego Prądzyńskiego. W r. 1936 odwołany z Hamburga do Warszawy, został radcą Wydziału Prawnego MSZ, w którym zorganizował referat propagandy naukowej i opracowywał projekty umów międzynarodowych w dziedzinie kultury. 31 III 1939 r. został przeniesiony na emeryturę ze względów politycznych.

W czasie II Wojny światowej Kipa pracował w Zarządzie Miejskim M.st.Warszawy, jako zastępca kierownika Sekcji Prezydialnej. Przejęciowo był aresztowany i więziony na Pawiaku. W styczniu 1945 r., gdy wojska niemieckie opuszczały Warszawę, stracił w pożarze gromadzone przez lata wypisy i notatki archiwalne, jak również teksty przygotowanych wydawnictw źródłowych i opracowań, m.in. "Dzieje Wolnomularstwa w Polsce".

15 IX 1945 r. wrócił ponownie do pracy w MSZ, gdzie objął stanowisko Kierownika Wydziału Organizacji Międzynarodowych w Departamencie Politycznym. W r. 1946 brał udział w sesji ONZ w Londynie jako ekspert delegacji polskiej oraz w konferencji pokojowej w Paryżu jako sekretarz delegacji polskiej. 31 XII 1946 r. został przeniesiony na emeryturę i poświęcił się wtedy całkowicie pracy naukowej.

W l. 1946-1949 był wykładowcą Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. W r. 1947 habilitował się na Uniwersytecie w Poznaniu, zaś w 1948 r. podjął pracę na Uniwersytecie Warszawskim, początkowo jako zastępca profesora historii Polski nowożytnej, a od 1 IX 1950 r. jako docent etatowy. W r. 1954 otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego.

Wyniki swoich badań naukowych ogłaszał Kipa od r.1904 w formie kilku samodzielnych pozycji, a ponadto w formie rozpraw, studiów, referatów i przyczynków źródłowych, które zamieszczał w licznych czasopiśmie naukowych. W ostatnich latach życia opublikował wraz z W.Dzwonkowskim i R.Morcinkiem "Akty powstania Kościuszki" t. III, a także studia i materiały dotyczące życia i działalności Jakuba Jasińskiego i Stanisława Kostki Potockiego oraz literatury Sejmu Wielkiego.

Należał do władz Polskiego Towarzystwa Historycznego i Towarzystwa Miłośników Historii. W r. 1946 został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi zaś w r.1956 Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski. Emil Kipa zmarł w Warszawie 5 I 1958 r. Pośmiertnie pod redakcją J.Łojka w r. 1959 został wydany zbiór jego prac pt. "Studia i szkice historyczne". Część materiałów E.Kipy została przekazana do Archiwum PAN w darze przez mgr Aleksandrę Garlicką, dalszą partię zaś przekazał w 1970 r. doc.dr Jerzy Łojek. W sumie materiały te wynoszą o,11 mb.

Materiały E.Kipy w Archiwum PAN zostały uporządkowane i zinwentaryzowane przez autorkę niniejszego opracowania w 1977r

W wyniku prac porządkowych utworzono 38 jednostek, które podzielono na 5 grup.

Wśród materiałów twórczości naukowej /grupa I/ znajduje się jedynie kilka artykułów i publikacji źródłowych, ogłoszonych drukiem, m.in. "Na marginesie literatury Sejmu Wielkiego" i "Rozmowy polsko-pruskie w Warszawie w 1794 r.", a ponadto 2 recenzje i rozprawa polemiczna.

Na uwagę zasługują materiały warsztatowe stanowiące większą część tej grupy /21 j./. Zawierają one odpisy i nota-

tki ze źródeł archiwalnych, pochodzących głównie z Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie, Biblioteki Czarotoryskich, Biblioteki PAU /obecnie PAN/ w Krakowie oraz Archiwum Podhoreańskiego, wchodzącego w skład zbiorów Archiwum Państwowego na Wawelu w Krakowie, a także ze źródeł drukowanych. Są wśród nich odpisy nieznanych listów Voltair'a z l. 1740-1777 ze Zbioru Anny Braniczkiej, z notatkami E.Kipy, który przygotowywał je do wydania. Dotyczą one także okresu panowania Stanisława Augusta i upadku Rzeczypospolitej, epoki Księstwa Warszawskiego i Królestwa Kongresowego. Zawierają sporo przyczynków do dziejów Sejmu Wielkiego i Insurekcji Kościuszkowskiej oraz do życia i działalności Karola Gławe-Kolbielskiego, Scipione Piattoliego, Jakuba Jasińskiego, Tadeusza Kościuszki i Stanisława Kostki Potockiego.

Materiały działalności wydawniczej /grupa II/ wiąże się ze staraniami Kipy o ogłoszenie drukiem tomu zbiorowego swoich studiów i szkiców historycznych. Oprócz planów i projektów wydawnictwa jest tu korespondencja z "Ossolineum" w tej sprawie z lat 1954-1957 oraz umowa wydawnicza.

Słabe materiały biograficzne /grupa III/ - to głównie autobiografia i ankieta personalna Kipy z r. 1950 oraz jego materiały do bibliografii własnych prac z lat 1947-1954.

Korespondencję /grupa IV/ stanowią jedynie 2 listy od Jana Reychmana i 1 od Janusza Wolińskiego /1948 r./.

Materiały o twórcy apuścizny /grupa V/ zawierają wycinki prasowe z recenzjami wydanej przez E.Kipę "Podróży do Ciemnogrodu" Stanisława Potockiego, bibliografię prac Kipy z lat 1905-1957, sporządzoną przez J.Łojka, jego notatki do "Studiów

i szkiców historycznych", które wydał po śmierci autora w r. 1959 oraz wykaz prac Kipy, przechowywanych w Bibliotece Zakładu Narodowego im. Ossolińskich.

Materiały powyższe w chwili przekazania do Archiwum PAN znajdowały się w kilkudziesięciu obwolutach z napisami dotyczącymi zawartości i zgrupowane były w 10 teczkach, łączących materiały o zbliżonej tematyce lub różnorodne. Teczki były zaopatrzone w tytuły ogólne i spisy zawartości, co było pomocne przy porządkowaniu. Jako odrębne jednostki zachowano większe całości tematyczne, z mniejszych zaś tylko te, które zasługiwały na osobne ujęcie ze względów merytorycznych. W innych przypadkach łączone jedno- lub kilkukartkowe odpisy o zbliżonym charakterze lub treści w większe jednostki zbiorcze. Kilkanaście takich jednostek utworzono w podgrupie materiałów warsztatowych, nadając im tytuły sformułowane na podstawie treści, uzupełnione przez obszerne w większości przypisków adnotacje. Niekiedy adnotacje takie dodano również do zachowanych podczas porządkowania tytułów, pochodzących od twórcy spuścizny lub doc. J.Łojka.

Przy systematyzacji jednostek w podgrupach zastosowano kryteria rzeczowe i chronologiczne.

Materiały Emila Kipy w Archiwum PAN otrzymały sygnaturę III-190.

Część spuścizny E.Kipy znajduje się w Bibliotece Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu /artykuły, recenzje, papiery osobiste, korespondencja z l. 1907-1958 oraz materiały żony, Lucji Kipowej/. Ponadto materiały związane z jego działalnością polityczną i naukową znajdują się w Archiwum

Akt Nowych, w Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych /w aktach placówek polskich w Niemczech/ i w Archiwum Uniwersytetu Warszawskiego /akta personalne/.

ŹRÓDŁA I BIBLIOGRAFIA:

1. Materiały Emila Kipy w Archiwum PAN, III-190, j.32,33.
2. Bibliografia publikacji pracowników Instytutu Historycznego UW, zes.1, 1945-1966, oprac. I.Klarnier, E.Łuczycka, I. Rusinowa, Warszawa 1969.
3. Łoza S.: Czy wiesz kto to jest?, Warszawa 1938, s.337-338.
4. Dutkiewicz J.: Szymon Askenazy i jego szkoła, Warszawa 1958, s.190, 191, 199, 204.
5. Grzegorzczak P.: E.Kipa 1886-1958, "Kultura i Społeczeństwo", 1959, nr 3, s.138.
6. Łojek J.: Życie i działalność naukowa E.Kipy i niekompletna bibliografia prac, w: Kipa E.: Studia i szkice historyczne, Wrocław-Warszawa 1959.
7. Myśliński J.: E.Kipa /1886-1958/, "Wiadomości Historyczne", 1958, nr 3, s.222-223.
8. Polski Słownik Biograficzny, Wrocław-Warszawa-Kraków 1966 - 1967, t.XII, s.464-467 /zyciorys pióra B.Łeśnodorskiego/.
9. Uniwersytet Warszawski. Skład osobowy i spis wykładów - roczniki za lata 1948-1957.
10. Woliński J.: E.Kipa /1886-1958/, "Kwartalnik Historyczny", 1958 nr 2 s.682-684
11. Wielka Encyklopedia Powszechna PWN, Warszawa 1965, t.V, s.611.

PRZEGŁĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

	Pozycja inwentarza
I. Materiały twórczości naukowej	1 - 30
A. Artykuły i publikacje źródłowe	1 - 6
B. Recenzje i polemika	7 - 9
C. Materiały warsztatowe	10 - 30
II. Materiały działalności wydawniczej	31
III. Materiały biograficzne	32 - 33
IV. Korespondencja wpływająca	34
V. Materiały o twórcy spuścizny	35 - 38

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

A. Artykuły i publikacje źródłowe

1. Na marginesie literatury Sejmu Wielkiego

Artykuł

Przed 1957, 3 egz. - masz., l., k.64

Druk.: "Pamiętnik Literacki" t.48: 1957

2. Rzut oka na dzieje masonerii

Artykuł

1957, rkp., l., k.7

Druk.: E.Kipa, Studia i szkice historyczne, Wrocław 1959.

3. O nieczytelnych podpisach. Echo dziejowe na tle teraźniejszości

Artykuł

Przed 1958, masz., l., k.4

Druk.: "Mówią Wieki", 1958 nr 11

4. Rozmowy polsko-pruskie w Warszawie 1794 r.

Tekst źródłowy ze wstępem i załącznik: "Przegląd Zachodni" 1946 nr 9, zawierający artykuł J.Reychmana pt.: "Prusy a Insurekcja Kościuszkowska", z notatkami E.Kipy 1939, 1946, 3 egz. masz. i druk., l., k.35 + s.85
Druk.: E.Kipa, Studia i szkice historyczne, Wrocław 1959

5. Jakub Jasiński w bitwie pod Mirem 11 VI 1792

Odbitka korektorska publikacji źródłowej i odpis listu Stanisława Poteckiego do żony z Miru z 10 VI 1792
Przed 1951, druk i rkp., l., k.4
Druk: "Pamiętnik Literacki" R.42, 1951 z.2

6. Materiały do dziejów organizacji Kościoła Katolickiego w Królestwie Polskim 1815 - 1820. Dymisja Stanisława Potockiego

Odbitka korektorska publikacji źródłowej, wypisy archiwalne m.in. z AGAD, /Archiwum Publiczne Potockich/
Przed 1954, rkp. i druk., l. k.61
Druk.: "Teki Archiwalne", t.III:1954

B. Recenzje i polemika

7. Dutkiewicz Józef, Wymowa polityczna działalności naukowej S.Askanazego

Skrócona wersja recenzji

1955, masz., l., k.4

8. Fabre Jean, Stanislas-Auguste Poniatowski et l'Europe des Lumières

Fragment recenzji

Po 1952, rkp., l., k.1

9. O wartość analogii historycznej

Brulion i wycinek prasowy zawierający polemikę E.Kipy z artykułem P.Jasiolda pt. Analogie historyczne /"Świat i Polska" 1947" nr 1/ oraz wycinek z artykułem A.Krygiera pt.: Czy epoki rewolucyjne są antyhistoryczne /"Świat i Polska" 1947 nr 12/

1947, rkp., 1 druk., 1., k.7

Druk : "Świat i Polska", 1947 nr 7

C. Materiały warsztatowe

10. Listy Voltaire'a z r. 1777 /odbiorcy: Hénault, d'Argental, E.Bertrand, de Choiseul, Mariette, de Praslin, de Thibouville/

Odpisy z AGAD /Zbiór Anny Branickiej/ i notatki

B.d., rkp., 1., jęz.franc., k.71

11. Piotr Maurycy Glayre, jego autobiografia i fragment korespondencji z 1.1784 - 1789

Odpisy z AGAD /Zbiór Popielów/

B.d., rkp., 1., jęz.franc. i pol., k.5

12. Karol Glawe-Kolbielski - listy jego i innych osób dotyczące jego działalności w 1.1790-1794

Odpisy i notatki z AGAD /Archiwum Królestwa Polskiego, Archiwum Publiczne Potockich, Archiwum Zamoyskich i Zbiór Popielów/

Ok. 1948, rkp., 1., jęz.franc. i pol., k.28

13. Stanisław Grabowski - korespondencja z lat 1792-1796 i 1807, głównie listy od Stanisława Augusta, zawierające materiał dotyczący jego młodości i wychowania

Odpisy z AGAD /Archiwum Królestwa Polskiego/

B.d., rkp., 1 masz., 1., jęz.franc. i pol., k.6

14. Scipione Piastoli - listy jego i innych osób dotyczące jego działalności w 1. 1782-1789

Odpisy, streszczenia i notatki z AGAD /Archiwum Roskie i Biblioteka Czartoryskich/

B.d., rkp., 1., jęz.franc. i pol., k.31

15. Wiersze o tematyce politycznej i obyczajowej z II poł.

XVIII w.

"Student ze szkół pijarskich ks.Naruszewiczowi Jezuitcie ... na wiersze z okoliczności przypadku króla z XI 1771" /1772/ i Stanisław Kostka Potocki, "Obscenum" /1785r./

Odpisy z AGAD /Archiwum Królestwa Polskiego i Archiwum Publiczne Potockich/

B.d., rkp., 1., k.17

16. Z dziejów polityki i literatury doby Sejmu Wielkiego 1788-1792

Austria wobec zagadnienia reformy ustroju w Polsce, wystąpienie A.K.Czartoryskiego o wolność druku, publicystyka i satyra polityczna, sprawa recepcji Konstytucji 3-go Maja na Wołyniu

Odpisy, fotokopie, notatki, głównie z AGAD /Archiwum Królestwa Polskiego/, Biblioteka PAN w Krakowie, Biblioteka Uniwersyteku Warszawskiego

Przed 1957, rkp., fot., 1., jęz.franc. i pol., k.33

17. Sprawa stanowiska wojskowego T.Kościuszki w r. 1792 i proklamacja insurekcji w r. 1794

List J.Orłowskiego, komendanta Kamieńca do St.Potockiego

- go /1792 r./ i list z Krakowa do króla z 26 III 1794r.
Odpisy częściowo z AGAD /Archiwum Publiczne Potockich/
B.d., rkp., 3 egz. masz., 1., k.14
18. Drobne przyczynki do dziejów insurekcji VIII-X.1794 r.
Listy: Kościuszki w sprawie postępowania z obwinionymi
o udział w zajęciach czerwoonych, uwolnienia Mikołaja
Chrzczanowskiego uwięzionego w Londynie; ks. J.Ponia-
towskiego do Kościuszki oraz Dembowskiego i Konopki z
prośbą o uwolnienie z aresztu dla wzięcia udziału w
batalii
Odpisy z AGAD /Archiwum Królestwa Polskiego/
B.d., rkp., 1 3 egz. masz., 1., k.12
19. Jakub Jasiński, Raport potyczki pod Solami 25 prassens,
datowany 27 VI 1794 r.
Odpis z AGAD /Archiwum Królestwa Polskiego/
B.d., 4 egz. masz., 1., k.24
20. Wnioski awansów i nominacji na wakujące szarże oficers-
kie, przedstawione do aprobaty Najwyższemu Naczelnikowi,
1794 r.
Odpisy
1957, rkp., 1 masz., 1., k.31
21. Rozmowy króla Stanisława Augusta z Naczelnikiem T.Wawrze-
ckim i przedstawicielami Rady Najwyższej Narodowej w paź-
dzierniku 1794 r. oraz fragment korespondencji króla -
listy do Middletona i list do Fersena po klęsce pod Ma-
ciejowicami /X-XII.1794 r./
Odpisy z AGAD /Archiwum Królestwa Polskiego i Archiwum
Publiczne Potockich/
B.d., rkp., 1., jęz.franc. i pol., k.23

22. Król, Rada Najwyższa Narodowa, Suworow - korespondencja ,
raporty, notaty i obwieszczenia dotyczące kapitulacji War-
szawy, 5 XI - 22 XII 1794 r.
Odpisy z AGAD /Archiwum Królestwa Polskiego/
B.d., rkp., 1., jęz.franc. i pol., k.114
23. Krótki rys końca, czyli ostatnich czynów rewolucji - pro-
spekt, 16/27 XI 1794 r.
Odpis z AGAD /Archiwum Publiczne Potockich/
B.d., 2 egz. masz., 1., k.9
24. "Gazette de Leyde", Supplement aux Nouvelles Extraordina-
ires de divers endroits du numero 95, 1e 28 ovembre 1794
Extrait d'une lettre de Berlin du 18 Novembre - z wi-
domościami o upadku powstania w Polsce
Odpis
B.d., rkp., 1., jęz.franc., k.5
25. Wiadomości o T.Kościuszcze w prasie francuskiej, angiels-
kiej i szwajcarskiej w 1.1799-1817
Wypisy z "Le Moniteur Universel", "The Times" i "Ga-
zette de Lausanne"
B.d., rkp., jęz.ang. i franc., k.8
26. Kościuszkę a Napoleon
Relacja Józefa Pawlikowskiego: "Negocjacje w Paryżu
1806 r. o powrót Polski, między Kościuszką, dawniej Na-
czelnikiem Polski i Napoleonem Bonaparte naówczas ce-
sarzem Francuskim" oraz załącznik: H.Mościcki, Kościu-
szko a Napoleon. Odpis i odbitka. Druk: "Sprawozdania
PAU", t.48:1947 nr 5.
Po 1947, 3 egz. masz. i druk., 1., k.30

27. Z ostatnich lat życia Kościuszki 1815-1817

List Kościuszki z Berville do ks. A. Czartoryskiego w sprawach finansowych i politycznych z załączonymi listami bankierów londyńskich oraz zamówienie na autobiografię Kościuszki z wydawnictwa słownika biograficznego w Lipsku, nekrolog Kościuszki /autorstwa Chodźki ?/ i artykuł o pogrzebie w prasie francuskiej.

Odpisy i fotokopie

Ok. 1954, rkp. i fotok., l., jęz. franc. i pol., k. 18

28. Przyczynki do losów kilku polskich działaczy politycznych w dobie upadku niepodległości państwa, w latach 1794-1799

Listy Pawła Ksawerego Brzostowskiego, b. referendarza lit., Franciszka Ksawerego Dmochowskiego, poety i publicyisty, Antoniego Haumana, majora legionisty, Michała Karpowicza, proboszcza parafialnego i Wojciecha Turskiego, publicyisty i tłumacza, gen. adiutanta Północnej Armii Francuskiej.

Odpisy głównie z AGAD /Archiwum Publiczne Potockich i Archiwum Królestwa Polskiego/

Ok. 1954, rkp., l., jęz. franc. i pol., k. 17

29. Opinia Stanisława Komarskiego o Bobuszu Siostrzeńciewicz /1764 r./, Ignacego Potockiego o Marcynie Bielskim /jako pisarzu dysydenckim, 1806 r./ i Tadeusza Mostowskiego o Dominique de Pradt i jego książce: "Histoire de l'ambassade dans le Grand Duché de Varsovie en 1812" /1815 r./

Odpisy z AGAD /Archiwum Publiczne Potockich/

B.d., rkp. i 5 egz. masz., l., jęz. franc. i pol., k. 10

30. Drobne wypisy archiwalne i ze źródeł drukowanych, dotyczące dziejów Polski w II połowie XVIII i pocz. XIX w., wypisy z inwentarzy archiwalnych, luźne notatki i zapiski
B.d., rkp., l., jęz. franc. i pol., k. 35

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI WYDAWNICZEJ

31. Plany i projekty E. Kipy dotyczące wydania tomu zbiorowego jego "Studiów i szkiców historycznych", korespondencja z "Ossolineum" i umowa wydawnicza
1954 - 1957, rkp. i masz., l., k. 21

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

32. Autobiografia z wykazem ważniejszych prac naukowych, ankieta personalna oraz ogłoszenie Instytutu Historycznego UW w sprawie konkursu o nagrodę im. prof. dr E. Kipy
1950, 1959, rkp. i masz., l., k. 23
33. Materiały E. Kipy do bibliografii własnych prac 1947 - 1954
1954, rkp. i masz., l., k. 10

IV. KORESPONDENCJA WPLYWAJĄCA

34. Listy od Jana Reychmana /2/ i od Janusza Wołoskiego /1/
1948, rkp., l., k. 3

V. MATERIAŁY O TWÓRCY SPUSZCZNY

35. Recenzje wydawnictwa: Potocki Stanisław Kostka, "Podróż do Ciemnogródu" i "Świstek historyczny", oprac. E. Kipy, Wroc-

ław 1955

Wycinki prasowe

1955-1956, druk., l., k.4

36. Jerzy Łojek: Bibliografia prac E.Kipy w latach 1905 - 1957

Po 1957, 1966, rkp. i masz., l., k.68

37. Jerzy Łojek: Notatki bibliograficzne do wydania "Studiów i szkiców historycznych" E.Kipy

1958-1959, rkp. i masz., l., k.11

38. Wykaz prac E.Kipy znajdujących się w zbiorach Biblioteki Zakładu Narodowego im.Ossolińskich

1958, masz., l., k.3

Elżbieta Sztraj

Warszawa

MATERIAŁY TADEUSZA MAKOWIECKIEGO

/III-210/

Tadeusz Makowiecki syn Zygmunta, redaktora "Gońca Po-rannego" i Zofii /ukończyła konserwatorium muzyczne/, urodził się 27 III 1900 r. w Warszawie. Ukończył tu gimnazjum, następ-nie w 1926 r. Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie studiował pod kierunkiem prof. B.Gubrynowicza, J.Ujeja-kiego i Z.Batowskiego historię literatury i sztuki, poświęca-jąc się specjalnie badaniom twórczości S.Wyspiańskiego i C.K. Norwida. W 1926 r. otrzymał tytuł doktora filozofii za pracę pt.: "Młodzieńcze poglądy Norwida na sztukę". W 1927 r. prze-bywał na studiach w Paryżu.

W latach 1926 - 1927 T.Makowiecki pracował jako asys-tent w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie, zaś w latach 1928 - 1939 r. był członkiem redakcji "Nauki Polskiej". Od 1929 r. do 1934 r. pełnił funkcję kierownika literackiego Pol-skiego Radia. W 1936r. habilitował się na podstawie pracy pt.: "Poeta, malarz, studium o Wyspiańskim" i otrzymał tytuł docenta. W la-tach 1935-1945 pracował jako kustosz Biblioteki Uniwersytec-kiej w Warszawie pełniąc funkcję kierownika działów czytelni i czasopism, a jednocześnie zastępcy dyrektora.

We wrześniu 1939 r. Tadeusz Makowiecki objął funkcję sekretarza Uniwersytetu Warszawskiego i łącznika z władzami wojskowymi. Był jednym z najczynniejszych członków kilkunasto-

bowej grupy pracowników Biblioteki Uniwersyteckiej, która czuwała nad bezpieczeństwem zbiorów, ratowała je z płonących gmachów.

Po kapitulacji Warszawy, gdy gmach Biblioteki został zarekwirowany przez okupantów, przystąpił wraz z innymi bibliotekarzami do zabezpieczenia zbiorów uniwersyteckich. Od lata 1940, kiedy władze okupacyjne mianowały niemieckiego komisarza, przez cały czas okupacji uczestniczył w ukrytej walce z próbami rozparcelowania i dezorganizacji polskich zbiorów oraz z dążeniem do zniszczenia księgozbioru. Jednocześnie wraz z innymi pracownikami Biblioteki prowadził potajemnie udostępnianie książek tajnym Uniwersytetom: Warszawskiemu i Ziem Zachodnich oraz zbierał i przechowywał prasę i literaturę podziemną. W chwili wybuchu powstania warszawskiego Tadeusz Makowiecki przebywał poza Warszawą, zgłosił się jednak na pierwszą wiadomość o ewakuacji zabytków kulturalnych stolicy. W dniach od 5 XI do 23 XII 1944 r. kierował pracą ekipy zabezpieczającej zbiory Biblioteki Uniwersyteckiej. Ryzykując życie, zabezpieczył przed zniszczeniem najcenniejszą część zbiorów, wywoząc je z Warszawy lub zamurowując w piwnicach Biblioteki. Po wyzwoleniu w 1945 r. przystąpił wraz z innymi do porządkowania ocalałych zbiorów.

W 1946 r. Tadeusz Makowiecki został mianowany profesorem nadzwyczajnym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Lata okupacji, walka o ratowanie dóbr kultury narodowej, a później praca nad ich odbudową spowodowały przedwczesny zgon Tadeusza Makowieckiego; zmarł 6 V 1952 r. w Toruniu.

Tadeusz Makowiecki był od 1936 r. członkiem korespon-

dentem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, członkiem Wydziału Filozoficzno-Filologicznego Towarzystwa Naukowego w Toruniu, laureatem nagrody Polskiej Akademii Umiejętności z 1935 r.

Spuścizna rękopiśmienna po prof. Tadeuszu Makowieckim została przekazana w darze do Archiwum PAN przez jego żonę Hannę w 1973 r.

W czasie prac porządkowo-inwentaryzacyjnych materiały spuścizny zostały podzielone na 6 grup.

W grupie I, obejmującej materiały twórczości naukowej i literackiej, wprowadzony został podział na 3 podgrupy rzeczowe, odpowiadające poszczególnym rodzajom twórczości oraz charakterowi materiałów. Na podgrupę A składają się głównie drobne prace naukowe z zakresu historii literatury i sztuki polskiej dotyczące najczęściej okresu romantyzmu i Młodej Polski. Są to studia nad twórczością Juliusza Słowackiego, Cypriana Kamila Norwida, Stanisława Wyspiańskiego oraz wzajemnych powiązań między literaturą a malarstwem i muzyką w dziełach tego ostatniego. Do podgrupy tej zaliczone również drobne prace na temat twórczości Henryka Sienkiewicza, Stefana Żeromskiego, Wacława Borowego i Wacława Berenta. Biorąc pod uwagę charakter wymienionych prac, w podgrupie tej zastosowano wyłącznie układ tematyczny. Do podgrupy B zostały zakwalifikowane prace literackie i tłumaczenia Tadeusza Makowieckiego. Wyodrębniają się wśród nich opracowania senniczne z "Kordiana" J. Słowackiego i "Wesela" St. Wyspiańskiego dla potrzeb reżysera L. Schillera oraz "Alkada z Zalamei" Pedro Calderona; poezje twórcy spuścizny m.in. napisany przez T. Makowieckiego dalszy ciąg poematu A. Mickiewicza "Pan Tadeusz" pt.: "Pani Zosia"; przekłady ro-

mantycznej poezji rosyjskiej, niemieckiej i francuskiej oraz tłumaczenie z j. łacińskiego poematu M.K.Sarbiewskiego pt.: "Silviludie" z XVII w. Podgrupę C. Stanowią materiały warsztatowe obejmujące notatki do wykładów na Uniwersytecie M. Kopernika w Toruniu na temat renesansu, baroku, oświecenia i romantyzmu, a także notatki i wypisy z literatury dotyczące Młodej Polski i literatury XX w. W podgrupie tej znajdują się również materiały dotyczące teorii badań literackich, związków literatury z muzyką oraz wpływu kierunku impresjonistycznego w sztuce na literaturę.

Materiałom grupy II - dotyczącym działalności naukowo-organizacyjnej nadano układ rzeczowo-chronologiczny. Obrazują one dzieje Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego w latach okupacji hitlerowskiej, działalność naukowo-dydaktyczną T.Makowieckiego na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, jego współpracę z wydawnictwami oraz z Towarzystwem Naukowym w Toruniu i Klubem Literackim i Naukowym /KL4N/ w Warszawie.

Materiały biograficzne zawarte w grupie III to m.in. życiorys twórcy spuścizny, dokumenty związane z przynależnością do Związku Literatów Polskich, fotografie, wspomnienia dotyczące zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie.

Grupę IV stanowi korespondencja, na którą składają się listy o charakterze prywatnym pisane do twórcy spuścizny. Nazwiska korespondentów zostały wyszczególnione w aneksie.

Na grupę V składają się materiały rodzinne Tadeusza Makowieckiego; są to życiorysy dziadka, ojca i brata oraz historia redagowanego przez jego ojca "Gońca Porannego", a także materiały osób obcych, zawierające dokumenty Wł.Studnickiego dotyczące ustawy prasowej, życiorys naukowy L.Śliwińskiego na-

pisany przez jego żonę oraz list H.Elzenberga do Związku Literatów Polskich.

Ze spuścizny wyłączono i przekazano do Biblioteki Archiwum PAN dwie pozycje drukowane: "Tadeusz Makowiecki" wyd.Tow. Naukowe w Toruniu 1956 r. oraz T.Makowieckiego "W obronie zbiorów bibliotecznych, wspomnienie 1944".

Materiały Tadeusza Makowieckiego zostały uporządkowane przez słuchaczy Policealnego Studium Informacji, Archiwistyki i Księgarstwa w Warszawie pod kierunkiem mgr Elżbiety Sztraj w 1980 r. Spuścizna liczy obecnie 58 jednostek; została opatrzona sygnaturą III-210.

ŹRÓDŁA I BIBLIOGRAFIA

1. "Minerwa Polska", materiały Archiwum PAN
2. Łoza S.: "Czy wiesz kto to jest? Warszawa 1938
3. Wielka Encyklopedia Powszechna PWN t.VI, wyd.1965
4. Tadeusz Makowiecki. Prace Wyd. Filologiczno-Filozoficznego Towarzystwa Naukowego w Toruniu t.VI: 1956, z.3.
5. Sprawozdanie Towarzystwa Naukowego w Toruniu nr 7, 1956 r. z.1-4, s.70-71.

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

I. Materiały twórczości naukowej i literackiej	1 - 40
A. Prace naukowe	1 - 16
B. Prace literackie i tłumaczenia	17 - 24
C. Materiały warsztatowe	25 - 40
II. Materiały działalności organizacyjno-naukowej i dydaktycznej	41 - 50

III. Materiały biograficzne	51 - 53
IV. Korespondencja	54
V. Materiały rodzinne i obce	55 - 58
Aneksy	

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ I LITERACKIEJ

A. Prace naukowe

1. Poglądy Mickiewicza na sztukę
Artykuł
1934, rkp., i 2 egz. masz., 1., k.8
2. Posiowie do wydania "Konrada Wallenroda", korespondencja ze Spółdzielczym Instytutem Wydawniczym, materiały do albumu "Konrad Wallenrod"
1948, rkp. i masz., 1., k.42
3. Studia nad twórczością Juliusza Słowackiego
Dotyczą głównie "Kordiana", "Beniowskiego" i "Anhellego"
1940, 1949 i b.d., rkp. i masz., 1., k.88
4. Kariera kapitana Rykowa w literaturze polskiej
Odczyt dotyczący "Fentzowego" J. Słowackiego
Ok. 1945, rkp., 1., k.11
5. "Lilla Weneda" w świetle krytyki.
"Lilla Weneda" w sztukach plastycznych
2 artykuły oraz notatki i korespondencja ze Spółdzielczym Instytutem Wydawniczym
1947, rkp. i masz., 1., k.66
6. "Grób Agamemnona" J. Słowackiego
Studium
1947, rkp. i masz., 1., k.4

7. Studia nad twórczością Cypriana Kamila Norwida: "Coś o Chopinie", "Za kulisami", "Promethidion", felieton literacki na temat: "Naród a rok 1848", Szkic pracy o Norwidzie
B.d., rkp., i masz., 1., k.130
8. Muzyka w twórczości Stanisława Wyspiańskiego
Kilka wersji pracy
1950 - 1952, rkp. i masz., 1., k.334
9. J.w.
Streszczenie pracy
1950, masz., 1., k.5
10. O Stanisławie Wyspiańskim
Pogadanka radiowa
1947, masz., 1., k.4
11. "Bez dogmatu" Henryka Sienkiewicza
Studium
B.d., rkp., 1., k.6
12. "Wiatr od morza" Stefana Żeromskiego
Studium
B.d., rkp. i masz., 1., k.82
13. O "Oziminie" Wacława Berenta
Studium
B.d., rkp., 1., k.13
14. Komedia Młodej Polski
Studium
B.d., rkp., 1., k.12
15. Wacław Borowy
Studium twórczości
1952, rkp. i masz., 1., k.19

16. Funkcje motywu przyrody w dziele literackim

Referat na posiedzenie naukowe Wydziału Filologiczno-Filozoficznego Towarzystwa Naukowego w Toruniu
1951, rkp., 1., k.21

B. Prace literackie i tłumaczenia

17. Uwagi o "Kordianie" J.Słowackiego i "Weselu" St. Wyspiańskiego

Opracowania przygotowane dla Leona Schillera, dla potrzeb teatru.

B.d., rkp. i masz., 1., k.147

18. Opracowanie sceniczne "Alkade z Zalamei" Pedro Calderona

B.d., masz., 1., k.47

19. Pani Zosia

Dalszy ciąg "Pana Tadeusza" A.Mickiewicza napisany przez T.M., pierwsza redakcja
1943-1952 r., rkp. i masz., 1., k.163

20. J.w.

Druga redakcja
1943-1952, masz., 1., k.21

21. Poezje T.M.

1924-1952, rkp. i masz., 1., k.247

22. Wybór poezji wydany po śmierci T.M. przez grupę jego uczniów

Odpisy w maszynopisach, zdjęcie T.M.
1953, masz., sz., k.52 /1 fot./

23. Przekłady poezji obcej T.M.

Przekłady poezji F.Schillera, M.Lermontowa, A.Sully Prudhomme'a, H.Hegnego, W.Goethe'go, F.Tytceza
B.d., rkp. i masz., 1., k.26

24. Przekład poematu M.K. Sarbiewskiego pt. "Silviludia"

Przekład poematu łacińskiego z XVII w.
1949, rkp. i masz., 1., k.39

C. Materiały warsztatowe

25. Renesans jako ruch kulturalny w IV i XVI wieku

Notatki do wykładów na UMK
Po 1946, rkp., sz., k.44

26. Barok - epoka kontynuacji rozwoju kultury europejskiej

Notatki do wykładów na UMK
Po 1946, rkp., sz., k.130

27. Oświecenie - światło rozumu, epoka myśli krytycznej

Notatki do wykładów na UMK
Po 1946, rkp., sz., k.45

28. Romantyzm - epoka zwycięstwa uczucia i wyobraźni nad rozsądkiem

Notatki do wykładów na UMK
Po 1946, rkp., sz., k.43

29. Poezja J.Słowackiego

Notatki i wypisy z literatury
B.d., rkp., sz., k.142

30. Poezja C.K.Norwida

Notatki i wypisy z literatury
B.d., rkp., sz., k.7

31. Twórczość T.T. Jeża
Notatki i wypisy z literatury
B.d., rkp., sz., k.38
32. Twórczość St. Wyspiańskiego
Notatki i wypisy z literatury
B.d., rkp., sz., k.97
33. Notatki dotyczące badań nad powiązaniem muzyki z literaturą
B.d., rkp., sz., k.40
34. Twórczość literacka XX w.
Notatki dotyczące poezji i prozy początków XX w. oraz literatury Młodej Polski
B.d. rkp., sz., k.117
35. Notatki dotyczące literatury i sztuki impresjonizmu
B.d., rkp., sz., k.59
36. Notatki do studium na temat "Wiatru od morza" S. Żeromskiego
B.d., rkp., sz., k.24
37. Notatki dotyczące teorii badań literackich
Metodyka badań literackich, gatunki literackie, teoria dramatu
B.d., rkp., sz., k.25
38. Architektura pałacu w Łazienkach
Notatki
B.d., rkp., l., k.27
39. Notatki i wypisy z literatury
B.d., rkp., l., k.102
40. Materiały dotyczące bibliotekarstwa
B.d., rkp., sz., k.32

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACYJNO-NAUKOWEJ

41. Zarys sprawozdania z działalności Biblioteki Uniwersyte-
tu Warszawskiego w latach 1939-1945
Dokumenty i notatki
1921, 1939-1946, masz. i rkp., l., k.80,
w tym 1 fot.
42. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Uwagi o potrzebach Wydż. Humanistycznego UMK., materia-
ły dotyczące wizytacji ministerialnej w Toruniu, plany
programów studiów i rozwoju Wydziału Humanistycznego,
Korespondencja z władzami uczelni.
1949-1952 i b.d., masz. i rkp., l., k.51
43. J.w.
Zyciorys naukowy dr Haliny Turskiej napisany przez T.M.
1949., masz., l., k.3
44. J.w.
Notatki dotyczące seminarium "A" za rok akademicki
1950/1951, listy słuchaczy i inne materiały dotyczące
studiów oraz prowadzonych zajęć
1950-1951, rkp., sz., k.36
45. Uwagi dotyczące celu nauczania historii literatury pols-
kiej dla wyższych szkół pedagogicznych
B.d., rkp., l., k.4
46. Instytut Wydawniczy w Toruniu
Memoriał, korespondencja, projekt założenia Insty-
tutu Wydawniczego na Pomorzu
1954 i b.d., masz., l., k.22

47. Współpraca z wydawnictwami

Korespondencja, projekty wydawnicze, teksty przygotowywane do druku

1947., rkp., i masz., 1., k.38

48. Praca Zygmunta Dokurna pt.: "Przyroda w poezji Norwida"

referowana przez T.M. na zebraniu Towarzystwa Naukowego w Toruniu

1951., masz., 1., k.5

49. Klub Literacki i Naukowy /KL i N./ w Warszawie

Statut, lista członków, zebrania odczytowe, program zebrania

1928-1946, masz., 1., k.12

50. Korespondencja z Komitetem Uniwersyteckim PZPR w Toruniu, Ministerstwem Oświaty, Teatrem Polskim w Bydgoszczy, Towarzystwem Naukowym Warszawskim, Związkiem Literatów Polskich

1947-1957 i b.d., rkp. i masz., 1., k.7

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

51. Życiorys, oświadczenia dotyczące pracy w okresie międzywojennym oraz okresu okupacji, fotografie i spis prac T.M. i inne materiały

1947-1952 i b.d., masz. i rkp., 1., 2 fot., k.29

52. Wspomnienie dotyczące obrony zbiorów bibliotecznych w okresie okupacji hitlerowskiej, głównie Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego

Po 1945, rkp., masz., 1., k.114

53. Ze wspomnień francuskich

B.d., rkp., 1., k.19

IV. KORESPONDENCJA

54. Korespondencja wpływająca

1945-1951, rkp. i masz., k.14. Zob. aneks

V. MATERIAŁY RODZINNE I OBCE

55. Życiorysy dziadka, ojca i brata T.M. oraz historia redagowanego przez Zygmunta Makowieckiego "Gońca Porannego"

1932 i b.d., rkp., i masz., 1., k.284 i str.20

56. Materiały Wł.Studnickiego dotyczące ustawy prasowej

1939, masz. i rkp., 1., k.6

57. Życiorys naukowy Leona Śliwińskiego napisany przez jego żonę

1948, rkp., 1., k.10

58. List Henryka Elzenberga do Związku Literatów Polskich

B.d., rkp., 1., k.1

A N E K S

J.54 Korespondencja wpływająca

Berent Stanisław

1948 1 l.

Byrski Paweł

B.d. 1 l.

Górska Konrad

1945 1 l.

Grzymała-Siedlecki Adam

1950 1 l.

Herbert Zbigniew

1951 1 l.

Herbert Stanisław

1951 1 l.

Kossonoga Zofia	Pawłowski E.
1950 1 l.	b.d. 1 l.
Michalski Stanisław	Nadawca nie ustalony
1947 2 l.	1951 1 l.

Tomasz Dymaczewski
Poznań

MATERIAŁY MARZENY POLLAKÓWNY

/P.III-46/

Marzena Pollakówna, historyk, zastępca profesora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, docent w Instytucie Historii PAN, urodziła się 6 X 1926 r. Ojciec jej, Michał Pollak /1888-1968/, z wykształcenia filolog klasyczny, był długoletnim pracownikiem administracji szkolnej, m.in. w latach 1936-1939 dyrektorem departamentu w Ministerstwie W.R. i O.P., po wojnie wicedyrektorem Instytutu Zachodniego w Poznaniu. Matka Marzeny Milada, z domu Czech, jest malarką. Oprócz rodziców, znaczny wpływ na ukształtowanie się osobowości Marzeny Pollakówny wywarł jej stryj, Roman Pollak /1886-1972/, historyk literatury i edytor, profesor Uniwersytetu Poznańskiego.

Wstępny etap edukacji Marzeny Pollakówny przypadł na lata wojny i okupacji hitlerowskiej. Lata dzieciństwa spędziła w Warszawie, gdzie uczęszczała do średniej szkoły handlowej Janiny Popielewskiej i Janiny Roszkowskiej, przerabiając jednocześnie, w latach 1940-1944, na tajnych kompletach całość kształtu programu z zakresu liceum ogólnokształcącego. Podjęła także działalność w ramach egzystującego oficjalnie samorządu szkoły handlowej, do której uczęszczała, jednocześnie udzielając się w pracach konspiracyjnego harcerstwa. Wraz ze swoim patrolom harcerskim Marzena Pollakówna wzięła udział w pierw-

szej fazie Powstania Warszawskiego. Znalazszy się na Ochocie wpadła w ręce Niemców, którzy około 8 VIII 1944 roku wraz z grupą ludności Warszawy wywieźli ją do Pruszkowa. Marzenie Pollakównie udało się zbiec stamtąd i przedostać do Krakowa. W Krakowie, w czerwcu 1945 roku, w liceum humanistycznym siostr Urszulanek Marzena Pollakówna złożyła egzamin maturalny. W tym samym roku we wrześniu zapisała się na Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Jagiellońskiego, na studia historyczne. W początkach 1946 roku przeniosła się do Warszawy, kontynuując studia na Uniwersytecie Warszawskim. Początkowo uczęszczała na seminaria profesorów: T.Manteuffla, A.Gieysztora i S.Herbst. Związała się bliżej z profesorem T.Manteufflem i pod jego kierunkiem napisała pracę pt.: "Stanowisko komesa karolińskiego w IX wieku", na podstawie której w maju 1949 roku uzyskiwała magisterium w zakresie historii.

Następnie M.Pollakówna powróciła do Poznania, gdzie pod kierunkiem prof. H.Lowmiańskiego napisała pracę doktorską pt. "Osadnictwo Warmii w okresie krzyżackim", wysoko oceniona przez środowisko naukowe, /lipiec 1951 roku/. Praca ta w rozszerzonej wersji, została opublikowana w serii "Prac Instytutu Zachodniego" /Poznań 1953/.

W latach 1949-1951 Marzena Pollakówna studiowała równocześnie w Uniwersytecie Poznańskim archeologię, współpracując z Kierownictwem Badań nad Początkami Państwa Polskiego; pozostała jednak wierna tematyce historii Prus i Zakonu Krzyżackiego aż do końca działalności naukowej.

W 1951 r. M.Pollakówna objęła w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim stanowisko starszego asystenta przy Katedrze Histo-

rii Średniowiecznej i Nauk Pomocniczych Historii na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL. Tutaj prowadziła m.in. ćwiczenia z nauk pomocniczych historii średniowiecznej i nowożytnej i wykład monograficzny z historii historiografii. W 1953 r. została awansowana na stopień adiunkta, 3 IV 1954 roku Senat Uczelni podjął jednomyślnie uchwałę o przedstawieniu kandydatury M.Pollakówny na stanowisko docenta /wniosek opiniowali profesorowie: K.Tymieniecki, H.Lowmiański, S.Herbst, G.Labuda i A.Wojtkowski/. Wniosek ten nie został zatwierdzony. Władze KUL 20 III 1957 roku mianowały ją zastępcą profesora. Nowe stanowisko umożliwiło Marzenie Pollakównie samodzielne prowadzenie seminarium magisterskiego z zakresu historii osadnictwa oraz czynny udział w pracach zmierzających do utworzenia w KUL Instytutu Geografii Historycznej Kościoła w Polsce.

W 1957 roku Marzena Pollakówna skorzystała ze stypendium School of Slavonic and East European Studies przy Uniwersytecie Londyńskim. W Londynie uzupełniała swoją wiedzę w dziedzinie mediewistyki angielskiej. Po czterech miesiącach pobytu w Anglii, Marzena Pollakówna przeniosła się do Lyonu. W oparciu o skromne stypendium tamtejszego Uniwersytetu Katolickiego intensywnie pracowała nad pogłębieniem znajomości języka i historii Franoji. Wiosną 1958 roku odbyła wycieczkę turystyczną do Włoch; w jej trakcie uległa pierwszemu atakowi choroby, która leczona najpierw we Franoji, a następnie w Polsce, spowodowała okresową bezczynność. Dopiero wiosną 1959 roku Marzena Pollakówna podjęła pracę dydaktyczną w Lublinie.

Od 1960 roku M.Pollakówna podjęła temat pracy habilitacyjnej, wybierając jako przedmiot swoich zainteresowań kronikę

Piotra z Dusburga. Z dniem 1 I 1962 roku M. Pollakówna przeszła do pracy w Instytucie Historii PAN. W tym okresie doszło do znacznego pogorszenia się stanu jej zdrowia, czego wyrazem stała się częściowa utrata wzroku i możliwości poruszania się. Mimo to z dniem 1 grudnia 1964 roku Marzena Pollakówna powróciła do czynnej pracy naukowej na stanowisku adiunkta w Zakładzie Historii Pomorza w Poznaniu. Zarazem podjęła i doprowadziła do szczęśliwego końca przerwana chorobą pracę habilitacyjną o kronice Piotra z Dusburga. Kollokwium habilitacyjne odbyło się w Warszawie 15 XII 1966 roku w Instytucie Historii PAN. Recenzentami pracy zatytułowanej: Kronika Piotra z Dusburga byli profesorowie T. Manteuffel i G. Labuda.

W kwietniu 1968 roku Marzena Pollakówna otrzymała nominację na stopień docenta. W tym też roku jej praca ukazała się drukiem, w wydawnictwie Ossolineum.

Rok 1969 przyniósł nawrót rozwijającej się choroby w wyniku której Marzena Pollakówna zmarła 20 XI 1971 roku w Poznaniu.

Materiały M. Pollakówny przekazane zostały Oddziałowi Poznańskiemu Archiwum PAN w dwóch oddzielnych partiach. Pierwszą partię /około 0,60 mb/, w maju 1972 roku przekazał w darze prof. Gerard Labuda. Była to część spuścizny M. Pollakówny pozostała w papierach Zakładu Historii Pomorza PAN w Poznaniu. W październiku tegoż roku Oddział Poznański Archiwum PAN otrzymał w darze od pani Milady Pollakowej /matki/ dalszą część spuścizny /ok. 0,20 mb/. Całość materiałów zgromadzonych w Oddziale Poznańskim Archiwum PAN wynosi więc około 0,80 mb. Po przeprowadzeniu prac porządkowych i uszeregowaniu

materiałów podzielono spuściznę na 5 zasadniczych grup, a w ich obrębie na 91 jednostek i 2 załączniki.

Specyfika spuścizny Marzeny Pollakówny polega na tym, iż część jej materiałów znajduje się w posiadaniu Biblioteki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego /Dział Rękopisów/; wiele jej listów do profesora T. Manteuffla znajduje się w jego spuściznie w Archiwum PAN w Warszawie.

Część spuścizny M. Pollakówny zgromadzona w Oddziale Poznańskim Archiwum PAN w przeważającej mierze wytworzona została w okresie 1964-1971, gdy pracowała ona na stanowisku adiunkta w Zakładzie Historii Pomorza PAN w Poznaniu. Jedynie materiały przekazane Archiwum przez p. Miladę Pollakową dotyczą wcześniejszego okresu działalności naukowej i dydaktycznej jej córki.

Pierwsza z pięciu zasadniczych grup gromadzi materiały twórczości naukowej i obejmuje 75 jednostek uszeregowanych w 4 podgrupach.

Podgrupa pierwsza zatytułowana "Prace naukowe" zawiera 31 jednostek podzielonych na 4 odrębne działy. Pierwsze 10 jednostek gromadzi rezultaty badań M. Pollakówny nad kroniką Piotra z Dusburga. Prócz tekstu rozprawy "Kronika Piotra z Dusburga" podgrupa ta zawiera rezultaty jej badań nad poszczególnymi wersjami kroniki i analizę problematyki szczegółowej tego źródła.

Dalsze 13 jednostek zawiera opracowania innych źródeł narracyjnych pruskich i dotyczących Prus. Pierwsza z jednostek obejmuje ogólną analizę źródeł narracyjnych pruskich. Kolejne jednostki to opracowania poszczególnych źródeł.

Jednostki 24-27 stanowią opracowania dotyczące dziejów i struktury Zakonu Niemieckiego. Na plan pierwszy wysuwają się tu dwa opracowania Marzeny Pollakówny dotyczące struktury i form organizacyjnych Zakonu. Jednostki 28-31 zawierają z jednej strony opracowania dotyczące Prus, powstałe na marginesie głównego nurtu zainteresowań badawczych Marzeny Pollakówny, z drugiej zaś strony dwie prace o odmiennej tematyce. "Wybór Kronik" jest zbiorem polskich źródeł historycznych od Galla Anonima poczynając po publikacje XVIII-wieczne. Jednostka ta została zaopatrzona w aneks 1. "Bitwa pod Orszą w świetle kroniki Strykowskiego" jest natomiast tekstem pochodzącym z wczesnego okresu działalności naukowej M. Pollakówny prawdopodobnie jedną z prac seminaryjnych, być może przygotowanych na seminarium prof. S. Herbata.

Druga podgrupa - referaty i wykłady - obejmuje jednostki 32 i 33. Są to referaty z zakresu prac seminaryjnych, najprawdopodobniej przeprowadzonych w KUL w roku akademickim 1959/1960.

Kolejna podgrupa - recenzje - obejmuje jednostki 34-37; są to recenzje prac niemieckich i francuskich dotyczących historii Zakonu Niemieckiego.

Podgrupa materiałów warsztatowych jest najobszerniejsza, gdyż skupia jednostki 38-75. Obok materiałów związanych z bibliografią Zakonu Niemieckiego i wypisów z literatury traktującej o dziejach Zakonu Niemieckiego i państwa zakonnego /jedn. 46-68/ uwagę przyciągają zwłaszcza materiały związane z problematyką Kroniki Piotra z Dusburga.

Pozostała część materiałów warsztatowych zawiera notatki Marzeny Pollakówny, głównie z zakresu historiografii, geneza-

logii, teologii, metafizyki, logiki i metodologii.

W grupie II materiałów działalności dydaktycznej i wydawniczej /jednostki 76-83/ wyodrębniono 2 podgrupy szczegółowe: materiały działalności dydaktycznej /jednostki 76-82/ to konspekty wykładów i ćwiczeń z zakresu historii powszechnej i Polski oraz nauk pomocniczych historii, prowadzonych w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Materiały te zostały ułożone w porządku chronologicznym, przy czym jednostka 80 "Materiały do wykładów i ćwiczeń z nauk pomocniczych historii" z uwagi na różnorodność materiału została zaopatrzona w aneks 2.

Podgrupa materiałów działalności wydawniczej zawiera tylko jedną jednostkę /83/ - notatki z posiedzenia redakcji "Roczników Historycznych".

Grupa III materiałów biograficznych obejmuje jednostki 84-88. Zawierają one notatki z wykładów, na które uczęszczała Marzena Pollakówna, także w okresie swej pracy naukowej i dydaktycznej. Materiały te, w miarę możliwości ułożono chronologicznie. Jednostka 87 zawiera notatki z seminariów, w których M. Pollakówna uczestniczyła w czasie studiów i w okresie 1959/1960, gdy Senat KUL zwolnił ją z części obowiązków dydaktycznych. Jednostka 88 natomiast obejmuje notatki z pobytu Marzeny Pollakówny we Francji, na seminarium językowym Uniwersytetu Katolickiego w Lyonie.

Grupa IV - korespondencja, uporządkowana w układzie alfabetycznym zawiera korespondencję wychodzącą /j. 89/ zaś jednostka 90 - przychodzącą. Z grona korespondentów Marzeny Pollakówny na szczególną uwagę zasługują profesorowie: T. Manteuffel, M. Biskup i P. Szafran.

Ostatnia V grupa - materiały o twórcy zespołu, zawiera brulion listu Milady Pollakowej do prof. Mariana Biskupa.

Prócz wymienionych jednostek spuścizna M. Pollakówny została zaopatrzona w 2 załączniki.

Załącznik 1 zawiera wycinki prasowe z zakresu historii i metafizyki, załącznik 2 zaś - ofertę wydawniczą - propozycje reprintów niektórych włoskich źródeł hagiograficznych z okresu średniowiecza.

Materiały Marzeny Pollakówny zostały opracowane przez mgr Tomasza Dymaczewskiego w dwóch fazach: pierwszej w IV kwartale 1981 r. oraz w II i III kwartale 1983 r. W Oddziale Poznańskim Archiwum PAN otrzymały sygnaturę P.III-46.

ŹRÓDŁA I BIBLIOGRAFIA

1. Archiwum PAN, Oddział w Poznaniu, Materiały Marzeny Pollakówny, sygn. P.III-46,teczka zespołu.
2. Archiwum PAN, Warszawa, Materiały Tadeusza Manteuffla, sygn. III-192, korespondencja przychodząca.
3. Biblioteka KUL, rkp. nr 1312 - 1320, dział rękopisów /zespół materiałów osobistych, m.in. przekazanych przez rodzinę/.
4. Kłoczowski J., Marzena Pollakówna /1926-1971/. Polski Słownik Biograficzny, t.27, s. 341-342.
5. Księga Jubileuszowa 50-lecia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1969.
6. Wiśniewski E., Śp. Doc. dr hab. M. Pollakówna, "Biuletyn Informacyjny KUL", 1972, nr 1, s. 96-100.
7. Kłoczowski J., Marzena Pollakówna, 1926-1971, "Komunikaty Mazursko-Warmińskie", 1972, nr 2-3, s. 481-483.
8. Kąrbisówna B., Marzena Pollakówna /1926-1971/, "Zapiski Historyczne", 1972, nr 37, z.4, s. 225-229 /tu także bibliografia prac M.P./.

9. Chmieleńska J., Życie dla sprawy. Wspomnienie o Marzenie Pollak, "Przewodnik Katolicki", 1972, nr 24.
10. Wilkanowicz S.: Między niebem a ziemią /wspomnienie o Marzenie Pollak/, "Tygodnik Powszechny", 1972, nr 32.
11. Kłoczowski J. /życiorys M. Pollakówny/ oraz: Kukułowicz T. Cieysztar A., Kłoczowski J., Wiśniewski E., Chmieleńska J. Szafranski A. /wspomnienia o Marzenie Pollakównie/ /w:/ "Znak", 1972, nr 219, s. 1248-1263. Opublikowane ponownie /w:/ Byli wśród nas, red. F. Lenort, Poznań 1978, s. 399-413.
12. Kąrbisówna B.: Listy do redakcji /wspomnienie o M. Pollakównie/ /w:/ "Znak", 1973 nr 223, s. 146-147.
13. Sulowski Z. Marzena Pollakówna /6 X 1926 - 20 XI 1971/, "Kwartalnik Historyczny", 1973, t.80, s. 252-253.

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

Pozycja inwentarza

I. Materiały twórczości naukowej	1 - 75
A/ Prace naukowe	1 - 31
a/ Opracowania dotyczące	
kroniki Piotra z Dusburga	1 - 10
b/ Opracowania innych źródeł	
narracyjnych pruskich i	
dotyczących Prus	11 - 23
c/ Opracowania dotyczące	
dziejów i struktury	
Zakonu Niemieckiego	24 - 27
d/ Opracowania z zakresu	
historii pruskiej i	
polskiej	28 - 31

B/ Referaty	32 - 33
C/ Recenzje	34 - 37
D/ Materiały warsztatowe	38 - 75
a/ Materiały związane z Kroniką Piotra z Dusburga	38 - 45
b/ Materiały dotyczące Zakonu Niemieckiego i państwa zakonnego	46 - 68
c/ Wypisy i notatki różnotematyczne	69 - 75
II. Materiały działalności dydaktycznej i wydawniczej	76 - 83
A/ Materiały działalności dydaktycznej	76 - 82
B/ Materiały działalności wydawniczej	83
III. Materiały biograficzne	84 - 88
IV. Korespondencja	89 - 90
V. Materiały o twórcy zespołu	91
VI. Załączniki	92 - 93
Aneksy	

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

A. Prace naukowe

a/ Opracowania dotyczące Kroniki Piotra z Dusburga

1. Kronika Piotra z Dusburga
Referat i notatki z dyskusji
1961, masz. i rkp., l., k.18

2. Zestawienie zwodów Kroniki Piotra z Dusburga
Ok. 1964, masz. i rkp., l., k.12
 3. Kronika Piotra z Dusburga
Rozprawa habilitacyjna
1966, masz. i rkp., l., k.237
 4. Kronika Piotra z Dusburga
Artykuł opublikowany w "Acta Poloniae Historica", t.19:
1968 s. 69-88
1967, masz., l., k.29
 5. Kronika Piotra z Dusburga
Konspekt rozprawy
B.d., masz. i rkp., l., k.38
 6. Kronika Piotra z Dusburga
Poprawki i uzupełnienia rozprawy
B.d., druk. i rkp., l., k.20
 7. Kronika Piotra z Dusburga
Poprawki przypisów
B.d., rkp., l., k.77
 8. Kronika Piotra z Dusburga
Zawartość rozdziałów, próba rozbioru krytycznego
B.d., rkp., l., k.34
 9. Zagadnienia nie wyjaśnione, poprawki i uwagi do tekstu
rozprawy: "Kronika Piotra z Dusburga"
B.d., masz. i rkp., l., k.75
 10. Uwagi o pisarstwie Piotra z Dusburga
B.d., rkp., l., k.36
- b/ Opracowania innych źródeł narracyjnych pruskich i dotyczących Prus

11. Analiza źródeł narracyjnych pruskich
Próba rozbioru krytycznego niektórych źródeł pruskich
B.d., rkp., 1., k.73
12. Roczniki - Epitome
Analiza tekstu
B.d., rkp., 1., k.144
13. *Naratio de primodiis ordinis theutonicici*
Analiza tekstu
B.d., rkp., 1., k.68
14. *Translatio et Miracula Sanotae Barbarae*
Analiza tekstu
B.d., masz., rkp i odb.fot., 1., k.92
15. Relacje: Henryka z Hohenlohe /tzw. relacja Hermana von Salza/ i Hartmana z Heldrängen
Analiza tekstu
B.d., rkp., 1., k.86
16. Analista toruński
Analiza tekstu
B.d., rkp., 1., k.3
17. Kronika Johanna von Posilge
Analiza tekstu
B.d., rkp., 1., k.75
18. Kronika oliwska
Analiza tekstu
B.d., rkp., 1., k.253
19. *Annales Expeditialis Prussici*
Próba rozbioru krytycznego
B.d., rkp., 1., k.22

20. Kronika Szymona Grunau i domniemana kronika biskupa Chrystiana
Materiały do referatu
B.d., masz. i rkp., 1., k.11
21. Kronika Szymona Grunau
Fragmenty rozbioru krytycznego, analiza wstępu Maxa Perlbacha do Kroniki
B.d., rkp., 1., k.8
22. Kronika Caspara Venatora
Materiały do referatu
B.d., masz., 1., k.5
23. Analiza tekstu właściwego Kroniki Caspara Venatora
B.d., rkp., 1., k.57
- c/ opracowania dotyczące dziejów i struktury Zakonu Niemieckiego
24. Biskupstwa i domy zakonne na terenie państwa zakonnego
Materiały do referatu
Ok. 1961, rkp., 1., k.22
25. O nowe spojrzenie na dzieje Zakonu Niemieckiego
Referat /tekst niekompletny/
B.d., masz., 1., k.13
26. Lista Wielkich Mistrzów Zakonu Niemieckiego
Zestawienie
B.d., rkp., 1., k.70
27. Uwagi o kształtowaniu się tradycji Zakonu
B.d., rkp., 1., k.85
- d/ Opracowania z zakresu historiografii pruskiej i polskiej

28. Wybór Kronik

Wybór tekstów źródłowych z kronik polskich z komentarzami

1954-1961, masz. i rkp., l., k.206. Zob. aneks 1

29. Bitwa pod Orszą w świetle kroniki Strykowski

Opracowanie, być może praca seminaryjna

B.d., rkp., l., k.12

30. Analiza tekstów zaszyfrowanych niektórych źródeł pruskich /Annalista toruński, Roczniki Toruńskie/

B.d., rkp., l., k.9

31. Biskupstwa pruskie, przede wszystkim biskupstwo pomorzańskie

B.d., rkp., l., k.17

B. Referaty

32. Próba zreferowania wyników dyskusji Wyższego Seminarium Historii Filozofii KUL w okresie od r. 1953/1954 do 1955/1956

Po 1956 /1959 7/, masz., l., k.23

33. O kwestionariuszu metanaukowym historii

Fragmenty referatu i notatki

B.d., masz. i rkp., l., k.11

C. Recenzje

34. Fragmenty recenzji prac M.Sorrego /Rencontres de la géographie et de la sociologie/ i K.Forstreutera /brak tytułu/

1961, masz., l., k.4

35. Recenzje artykułów U.Arnolda /De primordiis Ordinis Theutonici narratio Preussenland / i H.Koeppena /Das Ende der Amtszeit des Hochmeisters Heinrich Dusemer/ opublikowane w "Studiach Źródłoznawczych" t.13: 1968, s.182-184. 1967, masz., l., k.13

36. Recenzja wydawnictwa jubileuszowego poświęconego Zakonowi Niemieckiemu: "Acht Jahrhunderte Deutschen Orden" Tekst i notatki

Przed 1969, masz. i rkp., l., k.14

37. Recenzje prac H.Neua /Das Rheinland und der Deutsche Orden/ i G.Jungblutha /Literarisches Leben im Deutschen Ritterorden/ 1970, masz., l., k.5

D. Materiały warsztatowe

a/ Materiały związane z Kroniką Piotra z Dusburga

38. Baza źródłowa Kroniki Piotra z Dusburga. Wykorzystanie dokumentów w Kronice

Notatki

B.d., rkp., l., k.46

39. Analiza bazy źródłowej Kroniki Piotra z Dusburga

Notatki

B.d., rkp., l., k.101

40. Uwagi o zawartości Kroniki Piotra z Dusburga

Notatki

B.d., rkp., l., k.20

41. Incydencje w Kronice Piotra z Dusburga

Notatki

B.d., rkp., l., k.14

42. Moralizatorstwo Piotra z Dusburga

Notatki

B.d., rkp., 1., k.52

43. Tradycja i autopsja w Kronice Piotra z Dusburga

Notatki

B.d., rkp., 1., k.40

44. Grodziska i miasta pruskie w świetle Kroniki Piotra z Dusburga

Notatki

B.d., rkp., 1., k.61

45. Ragneta w przekazach Kroniki Piotra z Dusburga

Notatki

B.d., rkp., 1., k.12

b/ Materiały dotyczące Zakonu Niemieckiego i państwa zakonnego

46. Materiały do bibliografii Zakonu Niemieckiego

1959-1971, rkp., 1., k.1-251

47. J.w.

1959-1971, rkp., 1., k.252-502

48. J.w.

1959-1971, rkp., 1., k.503-714

49. Wypisy z literatury traktującej o dziejach Zakonu Niemieckiego i państwa zakonnego. Litera "A - C"

B.d., rkp., 1., k.1-222

50. J.w., litera "D - G"

B.d., rkp., 1., k.223-428

51. J.w., litera "Ha - Hi"

B.d., rkp., 1., k.429-654

52. Wypisy z literatury traktującej o dziejach Zakonu Niemieckiego i państwa zakonnego. Litera "Hj - Kn"

B.d., rkp., 1., k.655-863.

53. J.w., litera "Ko - L"

B.d., rkp., 1., k.864-1100

54. J.w., litera "M - Pa"

B.d., rkp., 1., k.1101-1250

55. J.w., litera "Pb - Sd"

B.d., rkp., 1., k.1251-1481

56. J.w., litera "Se - Te"

B.d., rkp., 1., k.1482-1695

57. J.w., litera "Tf - Tz"

B.d., rkp., 1., k.1696-1966

58. J.w., litera "U - Wa część I"

B.d., rkp., 1., k.1967-2253

59. J.w., litera "Wa część II"

B.d., rkp., 1., k.2254-2454

60. J.w., litera "We - Z"

B.d., rkp., 1., k.2455-2634

61. Notatki dotyczące działalności Zakonu Niemieckiego w XIII i XIV w. i chronologia wielkich mistrzów tego okresu

B.d., rkp., 1., k.36

62. Geografia Zakonu Niemieckiego

Notatki

B.d., rkp., 1., k.28

63. Kontury Zakonu Niemieckiego w świetle kronik pruskich

Notatki

B.d., rkp., 1., k.4

64. Kalendarz Zakonu Niemieckiego

Notatki

B.d., rkp., l., k.3

65. Reguła Zakonu Niemieckiego

Notatki

B.d., rkp., l., k.4

66. Kronika Caspara Venatora

Notatki

B.d., rkp., l., k.23

67. Miasta pruskie w świetle historiografii pruskiej

Notatki

B.d., rkp., l., k.33

68. Malbork w kronikach pruskich

Notatki

B.d., rkp., l., k.5

c/ Wypisy i notatki różnotematyczne

69. Notatki, głównie z zakresu historiografii

1952-1956 i b.d., rkp., sz. i l., k.68

70. Wypisy z literatury z dziedziny teologii i metafizyki

Ok. 1954 i b.d., rkp., sz. i l., k.89

71. Preparacje francuskich tekstów literackich z okresu pobytu M.P. we Francji

1957-1958, jęz.franc., druk., l., k.41

72. Uwagi o wzmiankach źródłowych dotyczących królowej Jadwigi

1969 i b.d., masz. i rkp., l., k.3

73. Notatki bibliograficzne i zestawienia genealogiczne europejskich dynastii panujących w średniowieczu

B.d., rkp., l., k.49

74. Notatki dotyczące logiki i metodologii

B.d., rkp., sz. i l., k.121

75. Odpisy z "Lettres autobiographiques" Guy de Larigaudie

B.d., rkp., l., k.5

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ I WYDAWNICZEJ

A. Materiały działalności naukowej i dydaktycznej

76. Ćwiczenia z historii powszechnej dla II roku Historii

Konspekt i notatki

1957, rkp., l., k.61

77. Ćwiczenia ze wstępu do badań historycznych dla I roku Historii

Konspekt i notatki

1958/1959, rkp., sz. i l., k.32

78. Wykład monograficzny z Historii Polski dla I roku Filologii Polskiej

Konspekt i notatki

1959, rkp., l., k.38

79. Wykłady i ćwiczenia z nauk pomocniczych historii dla III roku Historii

Konspekty i notatki

1959/1960, masz., rkp., l., k.47

80. Materiały do wykładów i ćwiczeń z nauk pomocniczych historii

B.d., masz. i rkp., l., k.272. Zob. aneks 2

81. Wykład monograficzny z historiografii dla III roku Historii

Konspekt i notatki

B.d., masz., i rkp., l., k.1-211

82. Wykład monograficzny z historiografii dla III roku z Historii

Konspekt i notatki

B.d., masz. i rkp., l., k.212-392

B/ Materiały działalności wydawniczej

83. Notatki z posiedzenia Redakcji "Roczników Historycznych"

1960, rkp., l., k.9

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

84. Notatki z wykładów prof. prof.: S.Swieżawskiego /filozofia

średniowieczna/, Wł.Konopczyńskiego /historiografia/, M.

Krapca /metafizyka/, R.Jolliveta /metafizyka/

1947/1948, 1959 i b.d., jęz.franc., jęz.pol., rkp., l.,

k.245

85. Notatki dotyczące historii Polski średniowiecznej, psychologii i greki

1955-1965 i b.d., rkp., sz. i l., k.234

86. Notatki dotyczące historii powszechnej średniowiecza

B.d., rkp., sz., k.185

87. Notatki z seminariów prof. prof.: G. Labudy /historiografia/ i S.Swieżawskiego /filozofia średniowieczna z elementami metafizyki/

1950-1959 i b.d., masz. i rkp., l., k.60

88. Notatki z seminarium językowego we Francji

1957/1958, jęz.franc., rkp., sz. i l., k.57 + 1 fot.

IV. KORESPONDENCJA

89. Korespondencja wychodząca, A-Z. Zob. aneks 3.

1960, rkp. i masz., l., 3 l.

90. Korespondencja wpływająca A-Z i nierozpoznana. Zob. aneks 4

1960-1971, rkp. i masz., l., 23 l.

V. MATERIAŁY O TWÓRCY ZESPÓŁU

91. List Milady Pollakowej do Mariana Biskupa

1971, l.1

VI. ZAŁĄCZNIKI

92. Wycinki prasowe z zakresu historii i metafizyki

1955-1966, druk, l., szt.2

93. Biografia włoskiego dziejopisarstwa średniowiecznego. Offerta wydawnicza

1963, jęz.franc. i wł., druk, l., k.19

A N E K S Y

A n e k s 1

- J.28. Wybór Kronik /wybór tekstów źródłowych z kronik polskich z komentarzami/

Spis treści

k. 1 - 3

1. Wincenty Kadłubek, Bajeczne dzieje

Polski

k. 4 - 35

2. Kronika Wielkopolska, Wstęp

k. 36 - 46

3. Janko z Ozarnikowa: "W jaki sposób

rzządził /Kazimierz/ królestwem i

narodem"

k. 47 - 55

4. Jan Długosz: "Dzieje Polski" /wyjtki/ k. 56 - 145
5. Monumenta Poloniae Historica, t.III:
Zabójstwo Andrzeja Tęczyńskiego i
proces mieszczanisko - szlachecki k. 146 - 157
6. Bernard Wapowski: Wyprawa Jana Ol-
brachta przeciwko Wołoszy k. 158 - 175
7. Ludwik Decjusz: Spisek Michała Gliń-
skiego z kroniki "O czasach króla
Zygmunta" k. 176 - 184
8. Marcin Kromer: "Polska, czyli o po-
łożeniu, narodach, zwyczajach, urzę-
dach i Rzeczypospolitej Królestwa
Polskiego" /wybór/ k. 185 - 194
9. Stanisław Orzechowski: Spór o Barbarę
Radziwiłłównę. /Z kronik polskich/ k. 195 - 206

A n e k s 2

J.80. Materiały do wykładów i ćwiczeń z nauk pomocniczych hi-
storii

Archiwistyka i		Historiografia i histo-	
archiwoznawstwo	k. 1- 48	riografia	k. 142-199
Bibliologia i		ikonografia	k. 200-204
biografistyka	k. 49- 69	Kartografia	k. 205-207
Chronologia	k. 70- 91	Kryptografia	k. 208-219
Dyplomatyka	k. 92-123	Numizmatyka	k. 220-222
Heraldyka i		Paleografia i	
genealogia	k. 124-141	epigrafika	k. 223-264
		Sfragistyka	k. 265-272

A n e k s 3

- J.89. Korespondencja wychodząca /A - Z/
Ojciec Alfons, kapucyn
1960, 1.2
Redakcja Klasyków Staropolskich Państwowego Instytutu
Wydawniczego
1960, 1.1

A n e k s 4

- J.90. Korespondencja przychodząca /A - Z i nierozpoznana/
Ojciec Alfons, kapucyn Redakcja Klasyków Staropol-
1960, 1.2 skich Państwowego Instytutu
Siostra Anna, urszulanka Wydawniczego
1964, 1.1 1960-1961, 1.6
Biskup Marian Skwarugowski Paul
1970-1971, 1.2 b.d., 1.1
Książnica Miejska im. M. Szafran Przemysław
Kopernika w Toruniu 1964-1970, 1.4
1970, 1.1 Wójcik Zbigniew
Manteuffel Tadeusz 1968, 1.1
1970, 1.1 Zakład Historii Katolickie-
Nowicki Jan Dwangelis- go Uniwersytetu Lubelskiego
ta /ks./ 1966, 1.1
1964, 1.1 Nierozpoznana, przyjaciółka
Ossolineum /Biblioteka/ M.Pollakówny
1970, 1.1 1963, 1.1

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ARCHIWUM PAN

ZA ROK 1984

1. SPRAWY ORGANIZACYJNE

Ogólna liczba etatów w dyspozycji Archiwum PAN wynosi 26. Ich podział między poszczególne placówki Archiwum przedstawia się następująco: Archiwum w Warszawie: 18, Oddział w Krakowie: 3, Oddział w Poznaniu: 3, Oddział w Katowicach: 2,

W profilu zatrudnienia przeważają zdecydowanie pracownicy merytoryczni, a mianowicie: 3 pracowników naukowych /1 doc. dr hab. i 2 adiunktów oraz w niepełnym wymiarze - 1 profesor zwyczajny emer. i 1 adiunkt/ 6 st. dokumentalistów dypl., 2 kustoszy i 4 adiunktów archiwalnych, 5 st. archiwistów, 1 archiwista i 2 pracowników administracyjno-technicznych.

Ponadto placówki Archiwum zatrudniały 3 pracowników archiwalno-bibliotecznych w niepełnym wymiarze godzin.

W okresie sprawozdawczym zaszły następujące zmiany personalne: 1 V w Oddziale Krakowskim podjął pracę w niepełnym wymiarze godzin dr inż. Z. Gawlikowski, 16 IX zmarła długoletnia współpracownica Oddziału Poznańskiego /w niepełnym wymiarze godzin/ Danuta Samberger. Z dniem 30 IX odeszła z Archiwum PAN w Warszawie ob. B. Nieporęt, prowadząca sekretariat placówki. Od grudnia przejęła jej obowiązki mgr H. Rudnicka. Grupa pracowników Archiwum otrzymała odznaczenia państwowe: ob. Marian Czeski, i doc. dr hab. J. Żurawicka - Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, dr S. Chankowski - Złoty Krzyż Zasługi, mgr H. Dymnicka-Wołoszyńska - Srebrny Krzyż Zasługi, dr Rita Majkowska /Oddział w Krakowie/ i mgr J. Mizikowski - Brązowy Krzyż Zasługi. Nadto kilka osób otrzymało medal 40-lecia Polski Ludowej.

Na podstawie Ustawy z 14 VII 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, decyzją Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych przyznano Archiwum PAN na stałe prawo gromadzenia i przechowywania materiałów archiwalnych w zakresie jego działania.

W okresie sprawozdawczym funkcjonowały regularnie organa opiniotwórczo-doradcze.

Odbyły się 2 posiedzenia Rady Naukowej:

a/ posiedzenie Rady kadencji 1981-1983 /17 II/, na którym przedstawiono sprawozdanie z pracy Archiwum w r. 1983 i plan pracy na r. 1984;

b/ posiedzenie Rady Naukowej kadencji 1984-1986 /25 VI/, na którym poddano ocenie I tom publikacji Archiwum: "Wykaz pracowników nauki polskiej" /lit. A-C/.

Pozytywnie oceniono przydatność publikacji. Rada wypowiedziała się za kontynuacją prac nad przygotowaniem kolejnych zeszytów.

Odbyły się 4 posiedzenia Kolegium Archiwum, na których omawiano najważniejsze problemy bieżącej działalności placówek, a w szczególności:

a/ w dniu 12 I - bieżące sprawy placówki

b/ w dniu 16 II - sprawozdanie z działalności Archiwum PAN za rok 1983 i plan pracy na rok 1984

c/ w dniu 23 V - stan opieki nad narastającym zasobem archiwalnym

d/ w dniu 14 XI - merytoryczne i organizacyjne problemy opracowania zasobu archiwalnego.

W Archiwum PAN sporządzono zestawienie majątkowe zgromadzonych zbiorów i protokół przejęcia placówki przez nowego dy-

rektora dr Kazimierza Krzosa z rąk przechodzącego na emeryturę dotychczasowego dyrektora prof. dr Zygmunta Kolankowskiego.

W Oddziale Archiwum PAN w Krakowie, w związku z objęciem jego kierownictwa przez dr Ritę Majkowską /od 15 XII 1983 r./ w styczniu i w lutym 1984 r. dokonano przeglądu przedmiotów nietrwałych, zbiorów i ich ewidencji /stan na 31 XII 1983/ i 7 III 1984 r. podpisano protokół przejęcia przez Oddział.

2. Warunki lokalowe Archiwum w Warszawie i w Oddziałach nie uległy zmianie.

3. Zasób Archiwum PAN.

Zasób Archiwum w Warszawie powiększył się o ok. 29,65 mb. w tym ok. 4,35 mb. materiałów pochodzenia prywatnego. Oddział w Krakowie powiększył swe zbiory o ok. 119,20 mb., Oddział w Poznaniu o ok. 3 mb., i Oddział w Wodzisławiu o ok. 2,70 mb. /szczegółowe zestawienie nabytków podaje załącznik 1/.

Ogólny zasób Archiwum PAN na 31.XII osiągnął stan: ok. 2.081,90 mb, z czego: w Warszawie i w magazynie terenowym - ok. 1.350 mb, w Krakowie - 533,20 mb, w Poznaniu - ok. 163,30 mb. i w Wodzisławiu ok. 35,40 mb.

Komisja Oceny Zakupów pod przewodnictwem czł.koresp. PAN prof. dr Cz. Madajczyka odbyła 2 posiedzenia /28 VI i 23 XI/, na których dokonano zakupu 10 spuścizn po pracownikach nauki.

Zbiór medali naukoznawczych powiększył się o 18 sztuk /5 z zakupu i 13 z darów/, osiągając na 31 XII liczbę 741 medali

B. Archiwum PAN Warszawa

1. Naukowo-techniczne opracowanie materiałów archiwalnych

Zakończono prace nad porządkowaniem i inwentaryzacją spuścizn B. Diegeleisena-Zelazowskiego /77 j.+ 5 aneksów/, J. Herbaczewskiego /40 j.+5/ aneksów/ i W. Staszewskiego /78 j./.

Sporządzono inwentarze ciągłe ze wstępami materiałów V. Antoniewicza - /412 j./, R. Rosłóńskiego /152 j./ i S. Szumana /222 j. + 7 aneksów/ oraz spis tymczasowy A. Łabko-Potopowicza /9,30 mb., 253 pozycje 53 pudła/. Kontynuowano prace nad spuścizną J. Samsonowicza, sporządzając brudnopis inwentarza ciągłego /162 pozycje/ oraz wznowiono prace nad materiałami T. Manteuffla.

Rozpoczęto porządkowanie spuścizn: A. Chełmońskiego /prawa, ok. 1 mb./ i J. A. Majewskiego/ inżyniera miejska - ok. 0,95 mb./ i M. Sozanieckiego - 0,40 mb./.

Sporządzono spis dodatkowych materiałów K. Kuratowskiego. Uzupełniano na bieżąco kartotekę korespondencji uczonych i kartotekę członków PAN. Kontynuowano uzupełnianie Kartoteki "Wykazu pracowników nauki polskiej" oraz gromadzenie materiałów do teczek biograficznych i zagadnieniowych /n.in. z wycinków prasowych/. Sporządzono kartotekę podręczną z podstawowymi danymi o zespołach pozyskanych po opublikowaniu "Przewodnika po zespołach i zbiorach Archiwum PAN" /Wrocław 1978/ tj. po 1977 r.

K o m i s j a M e t o d y c z n a odbyła 10 zebrań /w tym 1 w Oddziale Archiwum PAN w Krakowie/, poświęconych omówieniu metody i jakości opracowania inwentarzy archiwalnych. Zrecenzowano i przekazano do korekty 7 inwentarzy, zatwierdzono 5 inwentarzy.

Komisia Brakowania Akt udzieliła placówkom PAN 19 zezwoleń przekazania na makulaturę 127 mb akt kategorii "B". W związku z tym przeprowadzono 4 ekspertyzy. Przygotowano wykaz zespołów kancelaryjnych w magazynie Archiwum PAN, które mają być wybrakowane w r. 1985.

Opieka nad narastającym zasobem. Przeprowadzono 16 wizytacji w jednostkach organizacyjnych Sekretariatu Administracyjnego PAN w Warszawie, w Oddziale PAN w Gdańsku oraz w placówkach naukowych PAN w Warszawie, Gdańsku i Sopocie. Opiniowano również instrukcje kancelaryjne i znowelizowane wykazy akt.

2. Dział mikrofilmów, fotokopii i fotografii

Wykonano 1.156 klatek mikrofilmów negatywów, tyleż klatek mikrofilmów pozytywów, 90 szt. reprodukcji fotograficznych z podobizn uczonych i 1.356 szt. kserokopii /w znacznej części dla celów służbowych/. Na zamówienie instytucji i użytkowników indywidualnych prowadzono 37 kwerend krajowych i 4 zagraniczne. Wykonano w związku z tym 1.366 klatek mikrofilmów pozytywnych, 53 sztuki reprodukcji fotograficznych z podobizn uczonych oraz 1.170 sztuk kserokopii. Wypożyczono 11 szpul mikrofilmów i 142 fotografie. Nadto uzyskano w drodze wymiany z Czechosłowacką Akademią Nauk mikrofilm listów uczonych polskich - członków Czeskiej Akademii Nauk i Sztuk Pięknych w Pradze z lat 1891-1939, /łącznie 60 klatek/ oraz mikrofilm listów uczonych polskich do uczonych czechosłowackich /154 listy i 2 fotografie/. Otrzymano też 35 fotografii uczonych od dra A. Śródki.

Stan zbiorów mikrofilmowych /wraz z depozytami w Oddziałach/ osiągnął 1.024.456 klatek negatywów, 2.692.866 klatek pozytywów, 24.776 szt. fotokopii i fotografii, 1.172 sztuk kserokopii, 40 muleży wystawowych i 3 taśmy magnetofonowe. Prowadzono też na bieżąco inwentaryzację gromadzonego materiału fotograficznego /ok. 150 szt./ i kserokopii /ok. 200 szt./. Nadal prowadzono oddzielanie mikrofilmowych negatywów od pozytywów, sprawdzając zarazem stan zachowania taśm, który uznano za prawidłowy. Przesygnowano i przejrano 850 szpul mikrofilmów negatywnych i 970 szpul pozytywnych, wpisując wszystkie jednostki na mikrofilmie do inwentarza.

3. Biblioteka

Księgozbiór Biblioteki powiększył się o 111 wol. druków zwartych w tym 19 z wymiany i 27 z darów oraz 124 wol. wydawnictw ciągłych. Stan zbiorów na 31 XII osiągnął: 9.099 wol. druków zwartych i 8.022 wol. wydawnictw ciągłych /898 tytułów/.

Udostępniono czytelnikom 500 wol. książek i 458 wol. czasopism. W ramach wymiany wysłano 413 egz. wydawnictw. Przygotowano i przekazano do oprawy 76 wol. książek i czasopism oraz prowadzono akcję zabezpieczenia uszkodzonych broszur i książek.

W pierwszym półroczu przeprowadzono skontrum zbiorów bibliotecznych oraz spis depozytów książkowych znajdujących się w innych działach Archiwum. Przerwano katalogowanie od nowa ogólnego zbioru czasopism na rzecz uściślenia zapisu katalogowego zbioru ciągłego "Sprawozdań szkół średnich" ze względu na zawarte w nim samistne opracowania dotyczące historii

nauki. Skatalogowano łącznie z odsyłaczami do katalogu alfabetycznego zbiorów zwartych 47 tytułów. Sporządzono aktualne rozdzielniki dla rozsyłanych wydawnictw Archiwum.

4. Udostępnianie i popularyzacja zasobu

Odnotowano 327 odwiedzin osób korzystających w pracowni naukowej z materiałów archiwalnych i księgozbioru. Załatwiono 6 kwerend, w tym 1 zagraniczną oraz 3 ankiety. 13 razy wypożyczano materiały na zewnątrz.

W toku są prace nad przygotowaniem do druku nr 27 "Biuletynu Archiwum PAN" za r. 1984. Zamieszczono w nim opracowanie mgr N. Wrzeskowej pt. "Nadzór Archiwum PAN nad zasobem archiwalnym Polskiej Akademii Nauk w latach 1953-1983", artykuł dr H. Zubalowej pt. "Komisja Brakowania Akt w Archiwum PAN", inwentarze materiałów S. Antoniewskiego, Z. Golonki, L. Kaznowskiego, T. Luniewskiego i S. Miklaszewskiego oraz sprawozdanie Archiwum za r. 1983, a także zestawienie opublikowanych w numerach 1-26 inwentarzy archiwalnych.

W nr 3/4 "Kwartalnika Historii Nauki i Techniki" z 1984r opublikowano omówienie nabytków Archiwum PAN w r. 1983. Ukazał się II zeszyt wydawnictwa Archiwum PAN i Koła ZBOWiD przy PAN pt. "Materiały i dokumenty do dziejów nauki polskiej w czasie II wojny światowej" pod redakcją Z. Kolankowskiego i L. Losia. Prowadzono prace nad przygotowaniem II i III zeszytu "Wykazu pracowników nauki polskiej", wydawnictwa Archiwum PAN.

5. Szkolenie

W roku szkolnym odbywały się raz w tygodniu zajęcia praktyczne dla 36 słuchaczy Policealnego Studium Informacji, Ar-

chiwistyki i Księgarstwa. W Archiwum odbyły też miesięczną praktykę 2 studentki specjalizacji archiwistycznej z Uniw. M. Kopernika w Toruniu, które uporządkowały i zinventaryzowały spuściznę M. Żebrowskiej. 26 kwietnia grupa studentów IV roku bibliotekoznawstwa z Uniwersytetu Warszawskiego zapoznała się w Archiwum PAN z problematyką spuścizn rękopiśmiennych wraz z obszernym omówieniem zawartości materiałów po uczonych zajmujących się problematyką książki i bibliotek.

6. Współpraca z zagranicą

Przedstawicielki Archiwum PAN mgr H. Dymnicka-Wołoszyńska i dr Anna Marciniak wzięły udział w dniach 10-14 XII w Bratysławie w konferencji grupy roboczej archiwów akademii nauk poświęconej zagadnieniu informacji retrospektywnej i naukowego aparatu informacyjnego w archiwach akademii nauk krajów socjalistycznych. Mgr H. Dymnicka-Wołoszyńska przedstawiła referat pt.: "Inwentarz książkowy jako podstawowa forma informacji retrospektywnej w Archiwum PAN".

7. Współpraca z placówkami PAN i innymi instytucjami

Archiwum PAN utrzymywało współpracę z kilkoma placówkami PAN i pokrewnymi instytucjami /archiwa, biblioteki/.

8. Prace indywidualne pracowników Archiwum zmierzały do podwyższenia kwalifikacji naukowych i zawodowych, w tym także do zdobycia kolejnych stopni naukowych /szczegółowa informacja - załącznik 2/

C. Oddziały Archiwum PAN

1. Naukowo-techniczne opracowanie zasobu

Oddziały w Krakowie, Poznaniu i Wodzisławiu przygotowały i przesyłały do Warszawy materiały do przedstawionego na Kolegium w dniu 14 listopada zbiorowego referatu pt.: "Organizacja, postęp i metody opracowania zasobu w Archiwum PAN /dział I i III/.

Oddział w Krakowie kontynuował prace nad zabezpieczeniem i segregacją korespondencji Sekretariatu Generalnego PAU oraz dotychczas nie uporządkowanych części tego zespołu z lat 1953-1958. Przejęto i posegregowano świeżo pozyskane materiały Zakładu Ochrony Przyrody i Zasobów Naturalnych PAN /72 mb., 245 j.a., 106 pudeł/. W zakresie spuścizn, w myśl wskazań Komisji Metodycznej przeredagowano inwentarz materiałów M. Lewickiego, włączając świeżo otrzymane uzupełnienia. Dokonano wstępnej segregacji i sporządzono spisy tymczasowe materiałów W.Górskiej, Z.Grodzińskiego, J.Grzegorzewskiego, Z.Klemensiewicza, S.Sierotwińskiego, F.Uhorczaka, T.Wązewskiego, Antoniego Wrzosa. Przygotowano do zakupu /spisy tymczasowe i notatki biograficzne/ nabyte przez KOZ w roku sprawozdawczym materiały.

W Oddziale w Poznaniu przeredagowano - według wskazań Komisji Metodycznej - inwentarz spuścizny M.Pollakówny. Kontynuowano porządkowanie materiałów W.Kowalenki /1,40 mb./ oraz rozpoczęto porządkowanie spuścizny M.Jedlickiego /1 mb./. Sporządzano na bieżąco ewidencję corocznie napływających no-

wych części materiałów S.Helsztyńskiego /0,07 mb./, a także przygotowywanych do zakupu materiałów doc. A.Czekalskiej /2,80 mb/ oraz Pracowni Edytorskiej PAN /1 mb./. Uporządkowano i spisano II część papierów F.Dembińskiego /1,50 mb./. Sporządzono czystopis ewidencji materiałów Adama Wrzosa /1,60 mb. 316 j.a./. Uzupełniano na bieżąco teczki biograficzne i zagadnieniowe dotyczące wielkopolskiego środowiska naukowego.

Oddział w Wodzisławiu przeprowadził materiały i przeredagował w myśl wskazówek Komisji Metodycznej inwentarz spuścizny T.Rabka /188 j./. Uporządkowano spuściznę S.Szpilczyńskiego /2,20 mb./, sporządzając inwentarz kartkowy oraz przygotowując inwentarz ciągły. Rozpoczęto porządkowanie świeżo nabytych materiałów F.Hawranka /2,70 mb./. Opracowano wstęp do sporządzonego wcześniej /1983/ inwentarza spuścizny A.Schmitzka.

2. Opieka nad narastającym zasobem

Na wniosek Oddziału Archiwum PAN w Krakowie Prezydium Oddziału PAN w Krakowie skierowało do wszystkich placówek, komisji i komitetów podległych Oddziałowi PAN okólnik w sprawie zasad działania Archiwum PAN. Oddział Archiwum PAN porozumiał się też z Tow. Miłośników Języka Polskiego w sprawie wstępnego uporządkowania na zlecenie pozbawionych ewidencji materiałów Towarzystwa przejętych przez Oddział oraz z Komisją Archiwalno-Biblioteczną Polskiego Tow. Geologicznego w sprawie zbierania i przekazywania do Oddziału Archiwum PAN materiałów archiwalnych, także ikonograficznych do historii Towarzystwa /uzupełniających posiadaną już przez Oddział część zespołu

tego Towarzystwa/, a także podjął starania o pozyskanie materiałów Zespołu Badawczego Dziejów Oświaty w latach 1939-1945. Przeprowadzono też 4 wizytacje i dokonano 1 ekspertyzy. Oddział poznański przeprowadził 9 wizytacji i 1 konsultację w sprawie zorganizowania archiwum Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Oddział Śląski przeprowadził 4 wizytacje oraz 1 ekspertyzę akt przeznaczonych do brakowania. Podczas wizytacji przedstawiciele Oddziałów udzielali wskazówek i zaleceń w zakresie prowadzenia kancelarii systemem bezdziennikowym oraz trybu brakowania akt.

3. Udostępnianie i popularyzacja zasobu

Pozzczególne Oddziały Archiwum odnotowały następującą liczbę odwiedzin: w Krakowie - 261, w Poznaniu 90 i w Wodzisławiu 4. Na zamówienie instytucji i indywidualnych użytkowników opracowano też w Oddziałach kilkadziesiąt kwerend dotyczących różnych tematów badawczych.

Oddział w Krakowie rozpoczął przygotowania do zorganizowania wystawy pt.: "Zbiory Oddziału Archiwum PAN w Krakowie w 30-lecie działalności". Oddział w Poznaniu przygotował opracowanie /3 str./ dotyczące jego działalności przeznaczone dla władz Oddziału PAN w Poznaniu, a także dla kolejnego wydania "Informatora o placówkach PAN w Poznaniu i regionie". Pracownicy Oddziału przygotowali też obszerną informację o jego działalności do tygodnika "Nowiny".

4. Księgozbiory podręczne Oddziałów wzbogaciły swoje zasoby:

W Krakowie o 99 vol. /osiągając na 31 XII liczbę 1.895 vol./, w Poznaniu o 84 vol. /osiągając na 31 XII liczbę 846

vol. druków zwartych i 1.187 wydawnictw ciągłych - razem 2.033 vol. Księgozbiór podręczny Oddziału w Wodzisławiu wzrósł o 7 vol i liczy 350 vol.

5. Szkolenie i zebrania naukowe

W dniach 18-19 VI i 3-10 IX odbywały praktykę w Oddziale Archiwum PAN w Krakowie 2 studentki Uniwersytetu Jagiellońskiego. W Oddziale w Poznaniu odbyło się kilka zebrań poświęconych omówieniu wyników zebrań Kolegium w Warszawie oraz bieżącym sprawom Oddziału. Pracownicy Oddziałów brali udział w zebraniu wszystkich pracowników Archiwum PAN z okazji 30-lecia placówki. Oddział poznański zorganizował pokaz najciekawszych materiałów dla grupy 30 studentów archiwistyki Uniwersytetu Śląskiego, a także sporządził 20 kserokopii na wystawę ku czci J. Kostrzewskiego w Szkole Podstawowej jego imienia w Węglewie oraz dla planowanej w r. 1985 z okazji 100-lecia urodzin uczonego wystawy w Oddziale.

6. Inne

Przeważająca część pracowników Oddziałów zaangażowana jest w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych i naukowych /w tym 3 przygotowuje prace doktorskie/.

Oddziały terenowe Archiwum utrzymują kontakty z władzami Oddziałów PAN oraz bliską współpracę z miejscowymi placówkami PAN zwłaszcza z bibliotekami PAN i wyższych uczelni, z Wojewódzkimi Archiwami Państwowymi, zaś Oddział w Poznaniu utrzymuje ponadto robocze kontakty z Biblioteką Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, z Biblioteką Raczyńskich oraz z Ośrodkiem Informacji Naukowej PAN w Poznaniu.

Oddział w Wodzisławiu utrzymuje także łączność z władzami miasta.

Załącznik nr 1

NABYTE ARCHIWUM PAN W 1984 r.

Warszawa

Dział I

Materiały Komitetu Obchodów 300 Rocznicy Zwycięstwa pod Wiedniem
ok. 0,20 mb.

Dział II

Materiały PAN na podstawie 11 spisów zdawczo-odbiorczych
ok. 25,35 mb.

Dział III

1. E. Chroboczek /warzywnictwo/ ok. 0,80 mb.
2. A. Czyżewski /ochrona środowiska/ ok. 0,85 mb.
3. W. Ostrowski /chirurgia/ ok. 0,05 mb.
4. T. Ostrowska /historia medycyny/ ok. 2,00 mb.
5. S. Poniatowski /etnografia - odbitki prac/ ok. 0,01 mb.

Pozycje: 5 - dary; pozycje 1,3,4 - zakup

Nadto materiały dodatkowe:

S. Janicki-Liechtenstein /ekonomia, wspomnienia/ ok. 0,01 mb.

K. Kuratowski /matematyka/ ok. 0,07 mb.

A. Pol /wykłady na Politechnice Śląskiej w Gliwicach/ ok. 0,02 mb.

A. Zajączkowski /orientalistyka/ ok. 0,30 mb.

Oddział w Krakowie

Dział I

Akta Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego z lat 1920-1924 i 1945-1976 ok. 15,50 mb.

Akta Polskiego Towarzystwa Geologicznego ok. 0,01 mb.

Akta Państwowej Rady Ochrony Przyrody z lat 1919-1949 i jej Komitetu Lwowskiego /łącznie 589 j.a., akta zinwentaryzowane/ ok. 10,25 mb.

Akta Komitetu Ochrony Przyrody w Krakowie z lat 1937-1939 /12 j.a. akta zinwentaryzowane/ ok. 0,16 mb.

Akta Biura Ochrony Przyrody Wydziału Głównego Lasów GG z lat 1939-1944 /9 j.a./ ok. 0,20 mb.

Dział II

Akta 7 placówek naukowych i jednostek organizacyjnych Oddziału PAN w Krakowie ok. 76,45 mb.

Dział III

1. T. Dobrowolski /historia sztuki/ ok. 0,95 mb.

2. W. Górecka /językoznawstwo/ ok. 0,30 mb.

3. L. Marchlewski /biochemia/ ok. 0,50 mb.

4. M. Plezia /filologia klasyczna/ ok. 0,02 mb.

5. A. Ronski /wspomnienia z II wojny światowej z okolic Bilgoraja/ ok. 0,10 mb.

6. T. Wązewski /matematyka/ ok. 1,80 mb.

7. L. Winniczuk /filologia klasyczna/ ok. 0,04 mb.

8. Antoni Wrzosek /geografia gospodarcza/ ok. 5,20 mb.

Pozycje: 1,3-5 i 7 - dary; pozycje: 2,6 i 8 - zakup

Nadto materiały dodatkowe:

1. J. Dudziak /geologia/	ok. 0,06 mb.
2. J. Dybiec /historia - w tym materiały do
Księgi Jubileuszowej prof. J. Hulewicza/	ok. 0,45 mb.
3. R. Ingarden /filozofia/	ok. 0,07 mb.
4. Z. Klemensiewicz /językoznawstwo/	ok. 0,45 mb.
5. M. Lewicki /orientalistyka/	ok. 0,15 mb.
6. L. Sternbach /filologia klasyczna/	ok. 0,01 mb.
7. F. Uhorożak /kartografia/	ok. 6,60 mb.

Pozycje 1-3, 5 i 6 - dary; pozycje 4 i 7 - zakup

Oddział w Poznaniu

Dział II

Akta Pracowni Edytorskiej Instytutu Historii
PAN - redakcji "Studiów Źródłoznawczych -
Commentationes"

ok. 1,00 mb.

Dział III

1. F. Dembiński /rolnictwo/	ok. 0,30 mb.
2. F. Jaśkowski /filologia romańska/	ok. 0,03 mb.

Nadto materiały dodatkowe:

1. S. Hulsztyński /filologia/	ok. 0,07 mb.

Wszystkie pozycje - dary

Oddział w Wodzisławiu

F. Hawranek /historia/ - zakup	ok. 2,70 mb.

Załącznik nr 2

WYKAZ PRAC I PUBLIKACJI NAUKOWYCH

1. Artykuły, rozprawy, recenzje

- S. Chankowski - "Szwajcjarzy wobec Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu" - artykuł złożony do druku

- Z. Gawlikowski - Historia odkryć wód krynickich art. do "Aury"

- Działalność Państwowej Rady Ochrony Przyrody w latach 1919-1952 - do czasopisma "Aura"

- Z. Kolankowski - Źródła do historii Polski /nowa wersja uzupełniona do 1980 r./ w: "Historia Polski" III PAN t. IV, cz. 1, Warszawa 1984 PAN

- Praca w Wydziale Archiwów Państwowych 1949-1951 w: "Acta Universitatis Nicolae Copernici". Historia XIX, s. 47, Toruń 1984, s. 205-222.

- Archives of research institutions in socialist countries. "Janus" /wyd. Międz. Rady Archiwów/ nr 3 1984 s. 20-22.

- J. Poradzisz - Bemühungen der Familien verhafteter Professoren um ihre Befreiung /tłum z polskiego/. "Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego" 643. Prace Historyczne, z. 72: 1984, s. 223-228 i ndb.

- P. Porwoł - Kraków wobec wydarzeń na Górnym Śląsku w

latach 1919-1921. "Zaranie Śląskie" 1983
nr 3 s. 356-369. /recenzja książki J. Pachon-
skiego pt. "Kraków wobec powstań śląskich i
plebiscytu".

- Z walki o narodowe i moralne odrodzenie w
Rybnickim. "Kroniki Rybnickie" t. 1: 1983,
s. 103-117.

J. Żurawioka - Organizacja wyższego szkolnictwa polskiego
w Belgii przez prof. K. Drewnowskiego - art.
dla wydawnictwa przygotowywanego przez
IHNOiP PAN.

- Problematyka naukowa w czasopiśmie war-
szawskich II połowy XIX w. - dla wydawnic-
twa przygotowanego przez IHNOiP.

- recenzja książki I. Homoli pt. "Kwiat spo-
łeczności" /o inteligencji krakowskiej
1866-1914/ /dla "Dziejów Najnowszych"/.

2. Materiały zjazdowe, referaty, sympozja

H. Dymnicka-Wołoszyńska - Inwentarz książkowy jako podstawowa
forma informacji retrospektywnej w Archiwum
PAN - wygł. na zebraniu grupy roboczej ar-
chiwów akademii nauk krajów socjalistycznych
w Bratysławie w grudniu 1984 r.

H. Wrzosek - Nadzór Archiwum PAN nad zasobem archiwalnym
PAN w latach 1953-1983 /referat wygł. na
Kolegium Archiwum PAN przeznaczony do pu-
blikacji.

J. Żurawioka - "Warszawa w twórczości Stefana Żeromskiego"
- referat wygł. na zebraniu Zespołu Historii
Warszawy III PAN.

3. Inne

a/ S. Chankowski - "Nabytki Archiwum PAN w r. 1983. Artykuł in-
formacyjny w: "Kwartalnik Historii Nauki i
Techniki", nr 3/4 1984 r. s. 660-669.

Z. Kolanowski - /red. wraz z L. Łosiem/ Materiały i dokumenty
do dziejów nauki polskiej w czasie II wojny
światowej, z. 2 1984 s. 175.

J. Latzke - Materiały Stanisława Kozierowskiego. "Biule-
tyn Archiwum PAN" nr 26: 1983 s. 8-87.

A. Marciniak - Korespondencja S. Vrtel-Wierczyńskiego z Ma-
rianem Łodyńskim /dla "Rocznika Biblioteki
Narodowej"/.

- Informacja o tzw. pracach wileńskich prof.
Adama Wrzosa /dla Archiwum Historii Medycy-
ny"/.

- Życiorys Maurycego Ślaskiego /dla Słownika
Biograficznego Pomorza Nadwiślańskiego/.

E. Sztraj - Suplement do inwentarza materiałów Kazimie-
rza Drewnowskiego. "Biuletyn Archiwum PAN"
nr 26: 1983 s. 88-98.

H. Zubala - Informacja o zbiorach fotograficznych Archi-
wum PAN /dla czasopisma "Muzea Walki" nr 17/.

Inwentarze zespołów archiwalnych

ogłoszone w numerach 1-27 "Biuletynu Archiwum PAN"

/układ chronologiczny/

	str.
Nr 1/1959/	
Towarzystwo Naukowe Warszawskie /1907-1953/	21- 77
/H. Dymnicka/	
Nr 3 /1960/	
Materiały Aleksa Bachulskiego /M. Flis/	33- 39
- Materiały Stanisława Borowskiego /Z.K./	44- 48
- Materiały Olgierda Górki /M. Wrzowska/	50- 61
- Materiały Stanisława Kętrzyńskiego	
/S. Chankowski/	64- 69
- Materiały Adama Kłodzińskiego	
/H. Dymnicka/	69- 71
- Materiały Jerzego Manteuffla	
/S. Chankowski/	73- 77
- Materiały Władysława Namysłowskiego	
/M. Wrzowska/	77- 86
- Materiały Eugeniusza Przybyszewskiego /M.F./	86- 89
- Materiały Heleny Salskiej /S. Chankowski/	89- 93
- Materiały Adama Skałkowskiego	
/M. Wrzowska/	93-109
Nr 4 /1961/	
- Materiały Władysława Knapowskiej	31- 71
/H. Zubalowa/	
- Materiały Artura Śliwińskiego	72-126
/S. Chankowski/	

Nr 5 /1962/	
- Akta I Kongresu Nauki Polskiej /1949-1951/	
/M. Wrzowska/	23- 70
Nr 6 /1963/	
- Akta Polskiego Towarzystwa Historycznego	
/1886-1939, 1947-1968/	39- 79
/H. Dymnicka - M. Wrzowska/	
- Materiały Antoniego Wróblewskiego	80-127
/J. Szajbel/	
Nr 7 /1964/	
- Materiały Janusza Iwaszkiewicza	33- 53
/S. Chankowski/	
- Materiały Aleksandra Lednickiego	54- 70
/M. Wrzowska/	
- Materiały Zygmunta Moczarskiego	71- 93
/Z. Wardęska/	
- Materiały Ludwika Skubiszewskiego	94-105
/J. Szajbel/	
Nr 8 /1965/	
- Materiały Tadeusza Mańkowskiego	13- 54
/A. Kamiński/	
- Materiały Wiktora Ormickiego	55- 78
/O. Staroń/	
- Materiały Edwarda Schechtla	79- 96
/A. Marciniak/	
Nr 9 /1965/	
- Materiały Kazimierza Bassalika	35- 54
/S. Chankowski/	

- Materiały Ludwika Ręgorowicza /M. Wrzokowa/	55- 81
- Materiały Adama Szymańskiego /H. Obuchowska-Pysiowa/	82- 87
Nr 10 /1967/	
- Materiały Viktora Schramma /A. Marciniak/	20-106
Nr 11 /1968/	
- Akta Komisji Naukowej Obchodu Roku Mickiewicza PAN /1953-1956/ /H. Dymnicka/	30- 64
- Materiały Antoniego Artymiaka /S. Chankowski/	65- 85
- Materiały Ludwika Chmaja /R. W. Wołoszyński/	86-111
- Materiały Eugeniusza Dziewulskiego /A. Brachfogel/	112-120
- Materiały Władysława Dziewulskiego /M. Wrzokowa/	121-148
Nr 12 /1969/	
- Materiały Witolda Chodźki /M. Wrzokowa/	40- 81
- Materiały Franciszka Czubalskiego /M. Wrzokowa/	82- 97
Nr 13 /1970/	
- Materiały Józefa Grodeckiego i Katarzyny Grodeckiej /M. Wrzokowa/	26- 84

- Materiały Stefana Rygla /S. Chankowski/	85-117
- Materiały Bożeny Stelmachowskiej /J. Szajbel/	118-161
Nr 14 /1971/	
- Materiały Joachima Metallmanna /R. Majkowska/	18- 26
- Materiały Antoniego Peretiatkowicza /A. Marciniak/	27- 66
- Materiały Tadeusza Strumilly /R. Wojciechowska/	67-105
- Materiały Zygmunta Zawirskiego /A. Woltanowski/	106-125
Nr 15 /1972/	
- Materiały Bronisława Dembińskiego /K. Dopierała/	11- 71
- Materiały Włodzimierza Dzwonkowskiego /H. Dymnicka/	72-100
- Materiały Viktora Hahna /M. Wrzokowa/	101-182
Nr 16 /1973/	
- Materiały Ludwika Eckerta /M. Wrzokowa/	26- 52
- Materiały Tadeusza Kowalskiego /J. Poradzisz/	53- 99
- Materiały Feliksa Kazimierza Terlikowskiego /M. Adamczewska/	100-125
Nr 17 /1974/	
- Materiały Bronisława Pawłowskiego /H. Dymnicka-Wołoszyńska/	39- 48

- Materiały Edmunda Jana Reymana	49- 81
/J. Mizikowski/	
- Materiały Stanisława Tynca	82-125
/M. Wrzosek/	
Nr 18 /1975/	
- Materiały Stanisława Karwowskiego	19- 41
/J. Szajbel/	
- Materiały Jerzego Landego	42- 54
/J. Mizikowski/	
- Materiały Mariana Magdańskiego	55- 62
/E. Sztraj/	
- Materiały Michała Rawity-Witanowskiego	63-124
/H. Dymnicka-Wołoszyńska/	
Nr 19 /1976/	
- Materiały Kazimierza Abgarowicza	24- 35
/M. Adamczewska/	
- Materiały Aleksandra Kozikowskiego	36- 54
/A. Marcinia/	
- Materiały Edwarda Lubicz-Niezabitowskiego	55- 63
/Z. Wardęska/	
Nr 20 /1977/	
- Materiały Jana Dembowskiego	10- 32
/M. Wrzosek/	
- Materiały Mariana Gieysztora	33- 54
/A. Brachfogel/	
- Materiały Teodora Marchlewskiego	55- 81
/A. Brachfogel/	

Nr 21 /1978/

- Materiały Władysława Abrahama	41- 54
/E. Sztraj/	
- Materiały Stefana Baleya	55- 93
/M. Wrzosek/	
- Materiały Natalii Gąsiorowskiej-Grabowskiej	94-116
/J. Mizikowski/	
- Materiały Wincentego Stysia	117-153
/M. Wrzosek/	

Nr 22 /1979/

- Materiały Włodzimierza Demetrykiewicza	35- 59
/R. Majkowska/	
- Materiały Kazimierza Drewnowskiego	60- 78
/E. Sztraj/	
- Materiały Stanisława Kossutha	79-106
/P. Porwol/	
- Materiały Bronisława Niklewskiego	107-144
/M. Adamczewska-Jackowiak/	

Nr 23 /1980/

- Materiały Andrzeja Grodka	31-101
/M. Wrzosek/	
- Materiały Janusza Wolińskiego	102-150
/H. Dymnicka-Wołoszyńska/	

Nr 24 /1981/

- Materiały Adolfa Joszta	15- 42
/M. Wrzosek/	
- Materiały Kazimierza Rodowicza	43- 52
/O. Staroń/	

- Materiały Czesława Zakaszewskiego /J. Mizikowski/	53- 74
Nr 25 /1982/	
- Materiały Władysława Dybowskiego /M. Wrzosek i L. Litwa/	21- 44
- Materiały Ludwika Hirszfelda i Hanny Hirszfeldowej /M. Wrzosek i L. Litwa/	45-148
Nr 26 /1983/	
- Materiały Stanisława Kozierowskiego /J. Latzke/	8- 87
- Suplement do inwentarza materiałów Kazimierza Drewnowskiego /E. Sztraj/	88- 98
Nr 27 /1984/	
- Materiały Stanisława Antoniewskiego /J. Mizikowski/	22- 35
- Materiały Zygmunta Golonki /J. Mizikowski/	36- 61
- Materiały Lucjana Kaznowskiego /J. Mizikowski/	62- 75
- Materiały Tymoteusza Luniewskiego /M. Wrzosek/	76-100
- Materiały Jana Miklaszewskiego /S. Chankowski/	101-105

Inwentarze zespołów archiwalnych
ogłoszone w numerach 1-27 "Biuletynu Archiwum PAN"
/w układzie alfabetycznym/

Nazwisko lub nazwa	Nr Biuletynu Archiwum PAN	Strony
Abgarowicz Kazimierz	19	24-35
Abraham Władysław	21	41-54
Antoniewski Stanisław	27	22-35
Artymiak Antoni	11	65-85
Bachulski Aleksy	3	33-39
Baley Stefan	21	55-93
Bassalik Kazimierz	9	35-54
Borowski Stanisław	3	44-48
Chmaj Ludwik	11	86-111
Chodźko Witold	12	40-81
Czubalski Franciszek	12	82-97
Dembiński Bronisław	15	11-71
Dembowski Jan	20	10-32
Demetrykiewicz Włodzimierz	22	35-59
Drewnowski Kazimierz	22, 26	60-78, 88-98
Dybowski Władysław	25	21-44
Dziwulski Eugeniusz	11	112-120
Dziwulski Władysław	11	121-148
Dzwonkowski Włodzimierz	15	72-100
Eckert Ludwik	16	26-52
Gąsiorowska-Grabowska Natalia	21	94-116

- Materiały Czesława Zakaszewskiego	53- 74
/J. Mizikowski/	
Nr 25 /1982/	
- Materiały Władysława Dybrowskiego	21- 44
/M. Wrzokowa i L. Litwa/	
- Materiały Ludwika Hirszfelda i Hanny	
Hirszfeldowej /M. Wrzokowa i L. Litwa/	45-148
Nr 26 /1983/	
- Materiały Stanisława Kozierowskiego	8- 87
/J. Latzke/	
- Suplement do inwentarza materiałów	
Kazimierza Drewnowskiego /E. Sztraj/	88- 98
Nr 27 /1984/	
- Materiały Stanisława Antoniewskiego	22- 35
/J. Mizikowski/	
- Materiały Zygmunta Golonki	36- 61
/J. Mizikowski/	
- Materiały Lucjana Kaznowskiego	62- 75
/J. Mizikowski/	
- Materiały Tymoteusza Luniewskiego	76-100
/M. Wrzokowa/	
- Materiały Jana Miklaszewskiego	101-105
/S. Chankowski/	

Inwentarze zespołów archiwalnych
ogłoszone w numerach 1-27 "Biuletynu Archiwum PAN"
/w układzie alfabetycznym/

Nazwisko lub nazwa	Nr Biuletynu Archiwum PAN	Strony
Abgarowicz Kazimierz	19	24-35
Abraham Władysław	21	41-54
Antoniewski Stanisław	27	22-35
Artymiak Antoni	11	65-85
Bachulski Aleksy	3	33-39
Baley Stefan	21	55-93
Bassalik Kazimierz	9	35-54
Borowski Stanisław	3	44-48
Chmaj Ludwik	11	86-111
Chodźko Witold	12	40-81
Czubalski Franciszek	12	82-97
Dembiński Bronisław	15	11-71
Dembowski Jan	20	10-32
Demetrykiewicz Włodzimierz	22	35-59
Drewnowski Kazimierz	22, 26	60-78, 88-98
Dybowski Władysław	25	21-44
Dziwulski Eugeniusz	11	112-120
Dziwulski Władysław	11	121-148
Dzwonkowski Włodzimierz	15	72-100
Eckert Ludwik	16	26-52
Gąsiorowska-Grabowska	21	94-116
Natalia		

Nazwisko lub nazwa	Nr Biuletynu Archiwum PAN	Strony
Gieysztor Marian	20	33-54
Golonka Zygmunt	27	36-61
Górka Olgierd	3	50-61
Grodecki Józef i Katarzyna	13	26-84
Grodek Andrzej	23	31-101
Hahn Wiktor	15	101-182
Hirszfelowie Ludwik i Hanna	25	45-148
Iwaszkiewicz Janusz	7	33-53
Joszt Adolf	24	15-42
Karwowski Stanisław	18	19-41
Kaznowski Lucjan	27	62-75
Kętrzyński Stanisław	3	64-69
Kłodziński Adam	3	69-71
Knapowska Wisława	4	31-71
Komisja Naukowa Obchodu Roku Mickiewicza PAN /1953-1956/	11	30-84
Kossuth Stanisław	22	79-106
Kowalski Tadeusz	16	53-99
Kozierowski Stanisław	26	8-87
Kozikowski Aleksander	19	36-54
Lande Jerzy	18	42-54
Lednicki Aleksander	7	54-70
Lubicz-Niezabitowski Edward	19	55-63

Nazwisko lub nazwa	Nr Biuletynu Archiwum PAN	Strony
Luniewski Tymoteusz	27	76-100
Magdański Marian	18	55-62
Manteuffel Jerzy	3	73-77
Mańkowski Tadeusz	8	13-54
Marchlewski Teodor	20	55-81
Metallman Joachim	14	18-26
Miklaszewski Jan	27	101-105
Moczarski Zygmunt	7	71-93
Namysłowski Władysław	3	77-86
Niklewski Bronisław	22	107-144
Orniński Wiktor	8	55-78
Pawłowski Bronisław	17	39-48
Peretiatkowiec Antoni	14	27-66
Pierwszy Kongres Nauki Polskiej /1949-1951/ Polskie Towarzystwo Historyczne /1886-1939, 1947-1968/	5	23-70
Przybyszewski Eugeniusz	3	39-79
Reyman Edmund Jan	17	86-89
Ręgorowicz Ludwik	12	49-81
Rodowicz Kazimierz	9	55-81
Rygiel Stefan	24	43-52
Salska Helena	13	85-117
Schechtel Edward	3	89-93
Schramm Wiktor	8	79-96
	10	20-106

Nazwisko lub nazwa	Nr Biuletynu Archiwum PAN	Strony
Skalkowski Adam	3	93-109
Skubiszewski Ludwik	7	94-105
Stelmachowska Bożena	13	118-161
Strumiło Tadeusz	14	67-105
Styś Wincenty	21	117-153
Szymański Adam	9	82-87
Śliwiński Artur	4	72-126
Terlikowski Feliks	16	100-125
Towarzystwo Naukowe Warszawskie /1907-1953/	1	21-77
Tync Stanisław	17	82-125
Witanowski Michał, Rawita	18	63-124
Woliński Janusz	23	102-150
Wróblewski Antoni	6	80-127
Zakaszewski Czesław	24	53-74
Zawirski Zygmunt	14	106-125

SPIS TREŚCI

Hanna Dymnicka-Wołoszyńska, Anna Marciniak: Konfe- rencia grupy roboczej współpracy międzynaro- dowej do opracowania informacji retrospek- tywnej w archiwach akademii nauk krajów soc- jalistycznych /Białystok 10 - 14 grudnia/ 1984 r./.....	1
Rezolucja grupy roboczej do spraw budowy systemu informacyjnego aparatu archiwów.....	24
Inwentarze archiwalne.....	27
Andrzej Brachfogel: Materiały Stefana Ehren- kreutza.....	29
Maria Wróskowa: Materiały Witolda Kamienie- ckiego.....	41
Hanna Dymnicka-Wołoszyńska: Materiały Emila Kipy.....	51
Elżbieta Sztraj: Materiały Tadeusza Makowiec- kiego.....	67
Tomasz Dymaczewski: Materiały Marzeny Polla - kówny.....	81
Sprawozdanie z działalności Archiwum PAN za rok 1984	104
Inwentarze zespołów archiwalnych ogłoszone w nume- rach 1-27 "Biuletynu Archiwum PAN"/układ chro- nologiczny.....	122
Ten /układ alfabetyczny/.....	129